Revista Orfeó Català

Segona època – Núm. 16 – Mèxic, D. F. 1989.

Al peu de la cultura.

CAIXA DE PENSIONS

"la Caixa"

Editorial

INQUANTA ANYS D'EXILI està molt aviat dit. I els complirem els qui, en el mes de febrer de 1939 fórem foragitats de casa nostra *i en el mes de febrer de 1989, gràcies a la bona disposició del govern mexicà presidit pel General Lázaro Cárdenas, els qui poguérem acollir-nos a l'hospitalitat de la generosa terra mexicana, tenim la sort de poder seguir gaudint de les seves belleses naturals i de la seva esplendidesa.*

Però què representen; què ens diuen; què signifiquen per als refugiats aquests cinquanta anys d'exili?

Per un cantó, la pèrdua d'il·lusions, ambicions i projectes relacionats amb una manera de viure que detrurerament anhelàvem, per endinsar-nos en una altra de ben diferent a la qual hom ha hagut d'adaptar-se valerosament per tal d'afrontar-la de manera digna.

I per una altre cantó, veure, comprobar, constatar que interiorment i sentimental, allò *que quan ets* a casa, *a la teva terra, ho sents i ho vius com la cosa més natural d'aquest món, al saber-te desterrat, i sense saber ben bé el perquè, perceps com es va agegantant en el teu dedins i cada dia es va fent més intens fins convertir-se en una obsessió de la qual no pots deslligar-te perquè és inútil intentar desempallegar-te'n.*

Però no tots els exilis són iguals. Podem, catalans i espanyols, parlar de l'exili que vivim en termes semblants? Podem dir que l'exili viscut pels espanyols és igual al dels catalans? Ben cert que no.

Els espanyols foren foragitats de casa seva per militars insurrectes, germans seus i enemics només de les seves idees, del seu procedir i de la seva manera d'actuar. En canvi, els catalans fórem foragitats de casa nostra *per invasors enemics declarats nostres sense cap atenuant. I no sols ens foragitaren sinó que, com bons conqueridors, pretengueren acabar amb Catalunya –la nostra– per convertir-la en una altra ben sotmesa –la seva–; pretengueren acabar amb la llengüa catalana –mil·lenària com la castellana– en un genocidi lingüístic incubat de temps, per imposar-hi la* del Imperio; *pretengueren acabar amb tot el que respirava catalanitat, esforçant-se en castellanitzar àdhuc el més sagrat, el més íntim, el més valuós que identifica l'home: la consciència.*

Els espanyols sortiren de la seva terra i trobaren a Mèxic una terra semblant que parlava com ells. Els catalans en canvi, si bé trobàrem també una terra semblant, la parla no era pas la mateixa.

La coneixiem; ens era familiar; la dominàvem però no era la nostra; no era la que aprenguérem a parlar en la llar nadiua, quan puntejàvem els primers passos en la vida i que tants trencacolls ha sofert en el curs de la Història i que amb els nous invasors es veia, una vegada més, maltractada i àdhuc prohibida.

L'exili dels espanyols ha estat com un de tants i tan en voga en els temps presents, però el dels catalans ha estat un altre ben distint. Per aquesta raó, uns i altres –catalans i espanyols– no podem emprar el mateix llenguatge al parlar de l'exili.

Un cop a l'exili, als espanyols només els calia perseverar en la seva posició política, defensant les seves idees, els seus ideals. Els catalans, en canvi, davant de l'empenta i mala sang dels conqueridors per tal de fer desaparèixer Catalunya –la nostra– del mapa polític; (per fer-la desaparèixer del mapa, com vulgarment es diu) la feina que teníem era una altra. I hem procurat fer-la fins on ens ha estat possible i valent-nos dels mit-

jans de què hem disposat. Els catalans de l'exili, la tasca principal que ens hem imposat –els que vivien empresonats a Catalunya no podien fer-ho– ha estat sempre defensar Catalunya; donar a conèixer al món la seva personalitat històrica i presència actual; la seva existència. Propalar el coneixement de la nostra llengua defensant-la on calia i com es podia; i dir al món que, malgrat els greuges inferits a la Pàtria –la nostra– en el curs dels anys, Catalunya, per la veu dels seus exiliats i la dels qui lluitaven en la clandestinitat tenint per reixes, en la presó de tot el territori català, fronteres i mars, està present i es fa sentir allà on es respira aires de llibertat.

Aquesta ha estat la tasca dels catalans a l'exili i ens atrevim a dir que hem reeixit, sinó del tot en una bona part. Tasca que a desgrat d'haver canviat darrerament els aires a la nostra terra, *el bon seny patriòtic ens aconsella –conjuntament amb els de dins que ara sí poden manifestar-se– no defallir i seguir endavant per mentre les nostres quatre barres no puguin voleiar ben altes i. . . si més no, ben fermes.*

La Catalunya d'avui és conseqüència de la guerra civil dels anys 1936-1939 i les institucions actuals encara pateixen del pacte històric de la transició, entre els fills dels vençuts i els fills dels vencedors. Catalunya va refent, poc a poc, la seva vida nacional. . .

sumari

Editorial 1
El cano (conte) *Josep M. Murià* 3
Fa 50 anys els franquistes entraven a Barcelona . . . 5
Llibres i roses. Conèixer Catalunya, *B. Costa-Amic* . 7
País Valencià, *ROC* 9
Tres catalans honorats 10
La normalització lingüística, *ROC* 11
Diàleg a l'entorn de l'Educació Nova, *Maria Solà* . . . 13
Posicions Liberals i Conservadores, davant la població indígena, en el segle XIXè. *Mireia Viladevall* . 14
Comitè Olímpic Català 16
Al voltant de la mort de Dalí, *Martí Centelles* 18
50 anys d'exili. Febrer de 1939, *Joan Santjoan* 22
La meitat dels catalans són molt "passotes" pel que fa a la seva llengua, *Maria Fava* 25
Aquests llibres maleïts, *Martí Centelles* 26
1992, centenari de les Bases de Manresa, *Vicenç Riera Llorca* 27
El Casal Català de Puebla 28
No deixis la llar, *Joaquim Torres* 29
Barcelona a la taula, *Lluís Marcet* 31
Biblioteca Pompeu Fabra, *Rosa M. Bayo de Ribas* . . 33
El camí vers l'Estat de les autonomies, *Joaquim Bohigas* 35
El President de la Generalitat commemora el cinquantenari de l'exili de Lluís Companys, *Magda Bouso* 38
D'ací i d'allà. Bustia 39

LA NOSTRA PORTADA

Fragment d'una decoració pictòrica mural de l'església de Santa Maria d'Aneu, de la comarca de Pallars Sobirà. L'artista (anònim) d'aquest mural pot ésser considerat una de les més clares personalitats de la pintura romànica catalana. El retrat té un accent realista amb la marcada influència italo-bizantina que pesa damunt tota la pintura del segle XII.

(Museu d'Art de Catalunya)

Conte

EL CANÓ

Josep M. MURIA

Els fets que ara us vaig a relatar sortiren a l'escenari fa una colla d'anys en un país, insular o de terra ferma, d'una part del món que potser se'n pot dir Amèrica. No us estranyi que faci tants embuts en donar noms i situació geogràfica, però em cal anar amb molt de compte en no ferir susceptibilitats a descendents de protagonistes que han estat glorificats, però que poden no fer gaire bona olor si hom alça la tapadora a les veritats històriques. Si aquell que arrossega orgullosament cognoms que han estat enllustrats, es troba que algú els vol entelar, aquest algú pot rebre de valent.

Anem als fets: Vivia aquell país un llarg període de democràcia rigorosament dirigida, amb mà i peu de ferro, per un general que quan es vestia de gala —cosa que passava molt sovint— feia d'allò més goig. Lluïa un esplet de serrells, muscleres, alamares, galons, entorxats, escuts, medalles, condecoracions i tota mena de guarniments. Els amics hi quedaven embadalits i els enemics s'hi morien d'enveja.

Com que l'economia nacional no donava per més, amb aquell règim només se la passaven bé els de la colla del gran manaire. Els marginats la ballaven molt magra, oferint un magnífic material humà per a pastar revolucions. Només calia que sorgís la força rectora. Van trigar molts anys, però per fi aquesta virtut es va presentar en la persona d'un cabdill que si bé no portava espasa, prometia ser un magnífic i vigorós

240 HABITACIONS AMB:
MINI BAR
TELEVISIÓ COLOR
CANAL VIDEO
PISCINA TERMAL
PISCINA EXTERIOR
SAUNA

¡PRINCIPAT D'ANDORRA!
HOTEL .... LUXE
ROC BLANC
ANDORRA
Plaça dels Coprínceps, 5
☎ 21486 - Tx 224 AND

GIMNÀS
JACUZZI
GALERIA DE BOUTIQUES
GARATGE
4 RESTAURANTS
PIANO BAR
SALES DE CONGRESSOS

VACANCES SALUT - POSTA EN FORMA

TRACTAMENT GEROVITAL (Dra. Aslan)	14 dies
CELULOTERÀPIA (Dr. Niehans)	7 dies
TERÀPIA ANTI-REUMATISME	14 dies
OXIGENOTERÀPIA (Prof. V. Ardenne)	14 dies
TERÀPIA APRIMAMENT (Dr. Escoda)	14 dies
TERÀPIA ANTI-STRESS	7 dies
LASER/MAGNETOTERÀPIA	12 dies
ALTA ESTÈTICA FACIAL/CORPORAL	10 dies
TYMOTERÀPIA	12 dies

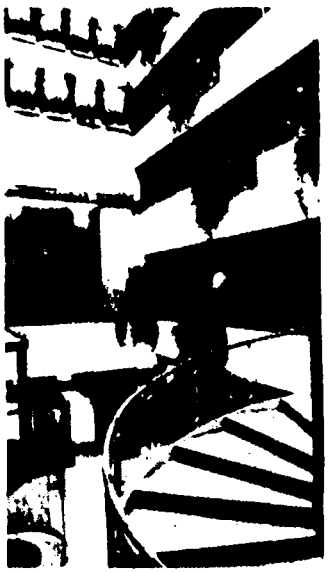

PER MES INFORMACIÓ DIRIGIR-SE A:
HOTEL ROC BLANC, Plaça Co-Prínceps No. 5, ANDORRA Telèfon (33628) 21486 telex 224 AND

rei de *bastos*. Al seu entorn s'aplegaren els homes més idealistes, ambiciosos i eixelebrats del país, o sigui els tres elements fonamentals per a tirar endavant qualsevol moviment subversiu.

S'organitzaren el quadres revolucionaris, segons les aptituds individuals. No cal dir que a tots els corresponia una acció bèl·lica. D'armes n'hi havia molt poques per a repartir, per això cadascú s'havia d'aconseguir la seva. En fer un recompte general, el resultat no fou gaire afalagador. La majoria dels revolucionaris només posseïen matxet; en nombre descendent seguien les pistoles, i després les escopetes més o menys anacròniques. Mitja dotzena de sarbatanes i un parell de tiradors de goma no es van prendre en consideració. Els ànims haurien quedat bastant decaiguts si no s'hagués presentat el cas d'un tipus molt eixerit que ho va animar tot declarant que ell tenia un canó.

Mentre els que formaven els equips de propaganda s'esgargamellaven cridant als quatre vents el lema de la revolució, que era "Llibertat" emès sempre en forma triplicada, el rei de *bastos*, d'acord amb el seu estat major, planejava l'atac al palau del govern. El primer foc l'obriria el canó per fer volar la porta gran. Tot seguit entrarien en acció els fusellers, mentre els de l'arma blanca, prenent la davantera, s'introduirien a l'edifici.

Calia que tothom estés alerta i preparat esperant l'ordre de concentració, la qual havia de ser sorpresiva per tal d'agafar desprevingudes les forces del govern que no s'havien venut.

A la una, a les dues i a les tres. Surt l'ordre de concentració i ben aviat queda formada la columna revolucionària disposada a l'atac. I el canó? On és el canó? El seu propietari es justificava una mica avergonyit: "Amb les presses me l'he descuidat".

El rei de *bastos*, home decidit, no es va acollonir i ja anava a ordenar l'atac prescindint de l'artilleria, quan les portes del palau s'obriren de bat a bat i al balcó principal era hissada la bandera blanca de la rendició.

Resulta que els serveis d'espionatge del govern havien informat que els revolucionaris tenien un canó. Davant d'aquesta força, el gran manaire no se la va voler jugar i s'escapolí amb destí desconegut per una porta petita del darrera, la mateixa per on treien les escombraries.

La revolució havia triomfat sense que s'hagués vessat ni una sola gota de sang. S'acabava d'escriure una pàgina lluminosa a la història nacional. Per tal que les generacions futures en tinguessin constància, es va erigir un monument amb el famós canó. El seu propietari, declarat heroi de la pàtria, fou nomenat, amb caràcter vitalici, comandant en cap de les Forces d'Artilleria.

SOLCA
Llenceria

Centre Comercial Manso - Avda. Carlemany, 60-62
☎ 23 8 54 - ESCALDES

SOLEA
Boutique

Avda. Carlemany, 34 - ☎ 20 0 42
ESCALDES - Principat d'Andorra

SI ANEU A ANDORRA VISITEUNOS

La Viniteca

Avgda. Carlemany. Botigues Molines. s/n. Tel. 20 7 22
ESCALDES - Principat d'ANDORRA

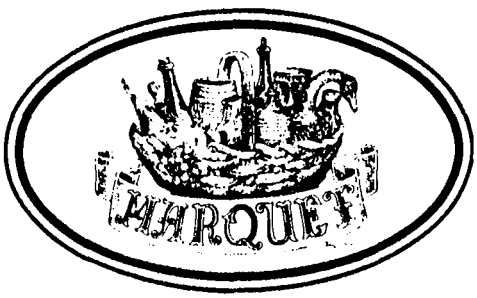

FA CINQUANTA ANYS ENTRAVEN ELS FRANQUISTES A BARCELONA

CINQUANTA ANYS s'han acomplert que l'exèrcit de moros, italians i fanàtics navarresos (pobre Príncep de Viana!) entrava a Barcelona en pla de conqueridor i ocupava la Ciutat militarment. Els italians formaven el *Corpo di Truppe Volontarie*. Era el dia 26 de febrer de 1939. . . Tot havia finiquitat, no hi va haver resistència. Era el començament de més de 40 anys de pèrdua de totes les llibertats catalanes, *un dels principals motius, sens dubte, de l'aixecament franquista.* S'iniciava l'intent, portat a cap una vegada més en la nostra història, pels espanyols invasors, d'anorrear qualsevol expressió, per minsa que fos, de la personalitat col·lectiva dels catalans.

Tots els sacrificis sostinguts en la batalla de l'Ebre –la batalla per Catalunya– que tants milers de vides va costar, perdut aquell encontre, obria pas inexorablement a la conquesta total de Catalunya i, de fet, això era ja l'acabament immediat de la República. . .

Els marroquins entraven al Palau de la Generalitat a les 5 de la tarda d'aquell dia fatídic i el mateix dijous el general espanyol Alvarez Arenas era nomenat Governador Militar i Miquel Mateu com alcalde.

Amb la caiguda de Barcelona s'iniciava, en gran, l'exili català. El nostre Govern, en ple, i totes les institucions de la Generalitat de Catalunya amb el Parlament i tots els organismes autònoms, començaven la sortida cap a França. El President Companys, Consellers i molts diputats que l'acompanyaven passaven a França, després de pernoctar al Mas Perxés, últim bastió de terra catalana de l'Estat espanyol.

Segons el llenguatge franquista *Cataluña ya no sería nunca más un conglomerado de retrógrados rojos separatistas. Cataluña vuelve a ser únicamente española!* Mentides i més mentides! Es per això que ara podem commemorar els 50 anys d'exili, sentint-nos CATALANS MES QUE MAI!

B.C.-A.

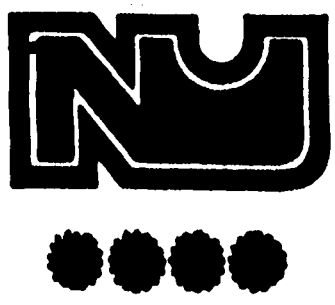

HOTEL RESIDENCIA

NUÑEZ URGEL

URGEL. 232-234
TEL. 322 41 53
08036 BARCELONA

US ESPEREM A BARCELONA

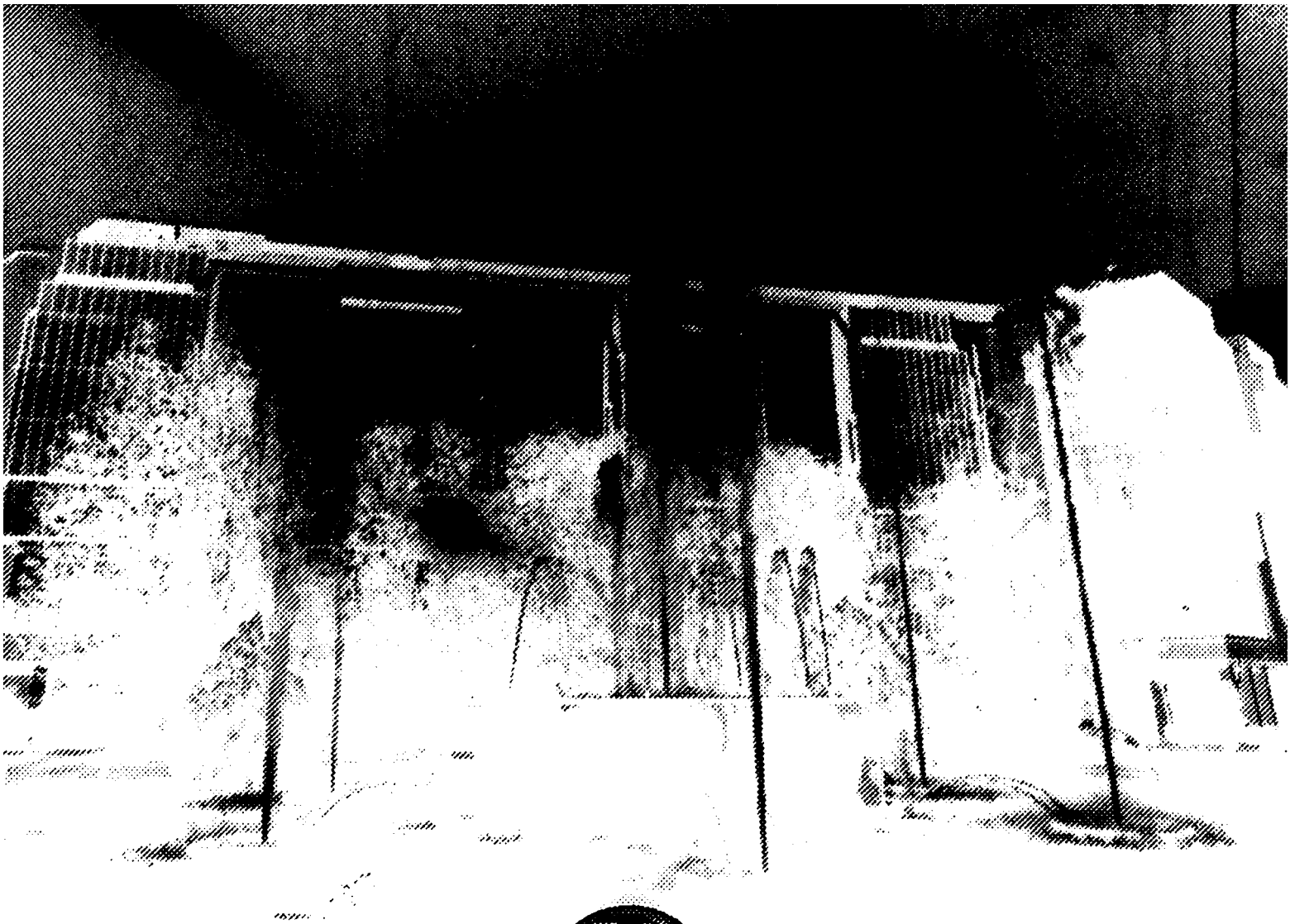

BANC DE SABADELL

Bon Servei

LLIBRES I ROSES

B. COSTA-AMIC

AVUI EN DIA, la festa de Sant Jordi és, per als catalans, una festa de l'esperit, de la civilitat i la cultura d'un poble. I les flors, les roses singularment, ajuden a donar a la diada, i en ple carrer, un caire excepcional.

Amb les parades de llibres –centenars d'elles en els passeigs de tot Catalunya–, amb les novetats editorials que totes les empreses llibreres llencen al mercat per atreure l'interès del lector, i amb la presència dels propis autors de les obres, signant i dedicant al públic els títols recentment apareguts, Catalunya dóna fe, davant de tot el món –incloïnt, és clar, el conjunt de l'Estat espanyol– de ser un poble sensible a l'esperit, a la cultura, a la seva història i al seu futur, obert a les corrents modernistes, molt més enllà de l'aspecte material –comercial diguem-ne– que podria suggerir el fet d'oferir en venta els llibres, simplement com una mercaderia més.

Cal conèixer tot el procés històric de la nostra terra, l'encadenament a què ha estat subjecte, durant segles, la nostra llengua i per tant la nostra cultura, per entendre que a Catalunya, modernament, el dia de Sant Jordi té un simbolisme poc comú. Acabats de sortir d'un genocidi cultural de resultes d'una guerra perduda, com una anella més –i de les més dures i oprovioses– viscudes pel nostre país, l'estesa pública de llibres al vianant, és la realitat d'una reivindicació cultural i espiritual catalaníssima. Propis i estranys ho han reconegut; més d'una vegada hem vist i escoltat gent forastera –gent d'alta cultura de medis internacionals– realment sorpresos. "Poble així voldríem per a nosaltres" ha insinuat més d'un d'ells.

"Les recepcions i els actes institucionals que tenen per escenari el palau de la Generalitat –s'ha escrit–, la presència dels escolars als carrers i el clima general –espiritual– que es crea en aquesta diada, la relació entre llengua, cultura i sentiment nacional" són un graó més, cada any i en dia tan senyalat, del camí reivindicatiu de cara al futur del nostre país. I volem recordar que en el propi dia de Sant Jordi de l'any 1976, apareixia el primer diari en llengua catalana, l'AVUI, després de quaranta anys que una orde signada amb espasa de sang prohibia tots els mitjans de comunicació en la nostra llengua.

Aquí a Mèxic, modestament però amb molta fe, també celebrarem una diada tan plena de civisme i de reivindicació nacional, sense mancar-hi, és clar, la venda de llibres i l'obsequi de roses com ja s'ha fet també tradicional en el nostre Orfeó Català.

CONÈIXER CATALUNYA

EL GOVERN de Catalunya ha creat un servei, que depèn del departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya, l'objectiu del qual és fer conèixer als nois i noies de dotze a setze anys, diferentes fases i èpoques de la història de la nostra terra, sobre el mateix terreny dels fets succeïts.

S'han escollit els grups de joves (600 en total), principalment de barriades obreres o del cinturó de Barcelona, molts d'ells, és clar, fills d'immigrants de modestes possibilitats. Serà una espècie, diguem-ne, de cursos socials i culturals per ajudar a la integració d'aquests nois, de manera conscient, a la societat catalana.

Cada sortida setmanal anirà precedida, el dia abans, per una conferència a càrrec de gent especialitzada, que informarà els excursionistes sobre els fets socioculturals: història, art, succeïts polítics, tradicions, folklore, etc. tot per tal que, ja amb coneixements previs, puguin aprofitar plenament cada sortida. En una caravana de 60 autocars, 600 joves, nois i noies, s'organitzà la primera sortida el diumenge 22 de gener últim i la visita incloïa Ripoll, Sant Joan de les Abadesses i llocs adjacents. El dinar, a base de variats entrepans, varen fer-lo en una explanada magnífica de Sant Antoni, prop de Ripoll. A més dels 600 nois i noies, acompanyaven els excursionistes un bon grup de familiars i amics.

El dia abans, professors especialitzats, varen donar-los unes xerrades explicatives dels llocs que visitarien l'endemà. La xerrada va consistir essencialment sobre el Mil·lenari de Catalunya, tan enllaçat a les contrades i edificis que anaven a conèixer en l'excursió del diumenge.

Cada grup va acompanyat o dirigit per monitors que els fan les explicacions en cada església, monestir, monument o edificis històrics o comarques que visiten. Es un sistema excel·lent per tal de crear consciència cívica i patriòtica. Enhorabona i èxit els desitgem des d'ací, els catalans de Mèxic.

Nois de La Verneda coneixeran bé Catalunya

GENERALITAT DE CATALUNYA

CATALUNYA 1.000 ANYS

Mil·lenari del naixement polític de Catalunya.

Quan el 988, Borrell II es nega a viatjar a Aquitània per retre fidelitat al rei franc que llavors dominava els comtats catalans, poc es pensava que aquell seria l'inici de la independència política de Catalunya.

Però el cert és que, des d'aquell moment, els catalans hem conservat tothora la nostra identitat.

Catalunya va crear el primer Parlament d'Europa el 1283, precedent d'una ininterrompuda voluntat de llibertat i convivència democràtica.

Catalunya ha construït al llarg dels segles la seva pròpia cultura, a la qual continua fidel, i ha fet de l'esforç en el treball la clau del progrés econòmic.

Ara, el 1988, Catalunya es disposa a emprendre nous camins cap al futur. Un futur que serà possible gràcies a tots nosaltres, homes i dones que vivim i treballem a aquesta terra.

Ara i d'aquí 1000 anys.

PAÍS VALENCIÀ

Clementina Ròdenas, l'alcaldessa de València

CLEMENTINA RODENAS és ara alcaldessa de la ciutat de València: i sembla que és la primera dona que encapçala un Ajuntament en tota la geografia de l'Estat espanyol.

Es una dona bonica, i no hi ha com una dona guapa —i més si, encara, reuneix altres bones qualitats— per rebeixir en qualsevol escaló de la política o de l'administració pública: és allò del feminisme que s'imposa arreu.

L'actual alcaldessa de la ciutat del Túria ha substituït l'antic batlle Ricard Pérez Coronado, membre com ella del mateix grup polític, el socialista. Es creu que Clementina mantindrà millors relacions amb el president de la Generalitat Valenciana, Joan Lerma, que l'antic Alcalde, tot i que ambdues administracions són controlades pels socialistes. I ha afirmat, amb convicció, que les ciutats de València i Barcelona han de mantenir bons i fruitosos contactes perquè —va afegir al periodista que l'entrevistava— "darrere d'eixes dues ciutats hi ha una història, una llengua. . ." Sembla, doncs, que amb Clementina Ródenas tots —Catalunya i València— podem sortir-hi guanyant.

* * *

TELEVISIO VALENCIANA (TVV) funcionarà ben aviat al País Valencià. En quina llengua s'hauran de fer les transmissions de la Televisió Valenciana? Aquest és un problema viu, sobre el qual no s'ha pres, encara, una decissió definitiva. Però una enquesta realitzada en tots els medis estudiants universitaris s'ha manifestat decisivament que les emissions es facin en llengua catalana-valenciana que és la llengua del país.

L'enquesta la van realitzar conjuntament el Departament de teoria del llenguatge, l'Institut de Cinema, i RTV de la Universitat de València: la investigació s'ha fet entre els estudiants de cursos superiors a BUP assistents a qualsevol dels centres universitaris del País Valencià, durant el curs 1988-89. Se'ls preguntava la seva preferència lingüística entre les opcions següents, o sigui si les emissions de TVV s'havien de fer: a) totalment en català (valencià); b) més en català (valencià) que en castellà; c) percentatge igual en les dues llengües; d) més en castellà que en català (valencià); e) totalment en castellà. Els resultats, extraordinaris, segons les informacions que hem recollit de la premsa, foren: 85% favorable a la opció a) o sigui totalment en català (valencià); un 5% votà per la opció b) més en català (o valencià) que en castellà; un 7% per la opció c) igual en les dues llengües; solament un 1% a favor de la opció d) o sigui més en castellà que en català (valencià); i per emissions únicament en castellà —opció e) solament un 2% dels enquestats.

Nou de cada deu universitaris valencians prefereixen i volen la TVV en català (valencià). Tot l'equip de govern de la Universitat de València, amb el seu rector Ramon Lapiedra al davant, declararen la seva gran satisfacció pels resultats obtinguts en l'enquesta que organitzà un dels Departaments de la Universitat, en la qual va quedar demostrat que una majoria d'estudiants universitaris valencians volen que TVV emeti exclusivament en català (valencià).

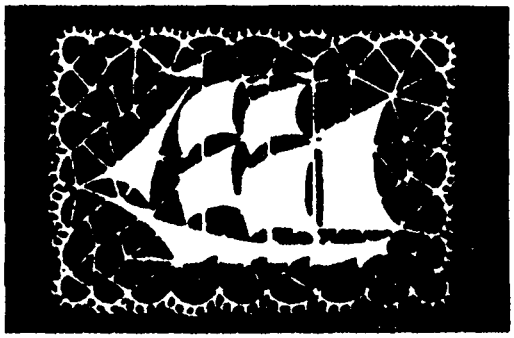

MARIBEL

Llenceria fina

PASAJE ITURBIDE 18,
Tel.: 518-27-95
México, D. F.

Tres catalans honorats

La premsa diària de Mèxic ha informat els seus lectors que, darrerament i en un curt espai de temps, tres catalans han estat honorats pel prestigi assolit en el medi docent i en el de les lletres mexicanes.

Ell són –seguint l'ordre cronològic dels actes realitzats– Eduard Nicol, Ramon Xirau i Carles Bosch.

Al primer, l'Ateneu Espanyol de Mèxic, el dia 11 de gener d'enguany, li rendí un homenatge amb motiu del seu vuitantè aniversari.

Professors, estudiants i amics de l'homenatjat emplenaren la sala d'actes de l'Ateneu. En la taula de la presidència, entre altres, s'hi veia el Sr. Pedro Bermejo. Ambaixador d'Espanya.

L'homenatjat, en el seu parlament, es referí als fets que l'obligaren a fugir d'Espanya i a la prohibició d'emprar el català a Catalunya tot lamentant-se que la seva vida –la vida d'emigrat– ha estat insatisfeta perquè no ha pogut desenvolupar-la com eren els seus desigs, afegint que ha estat una vida mutilada i, per culpa d'aquesta mutilació, no ha pogut donar tot el que ell creia que estava en capacitat de donar.

La repressió de l'idioma –sentencià– és un pecat contra l'esperit i no té perdó de Déu. I amb la pèrdua de la terra –afegí– al trobar-te lluny d'ella, et fa viure en el dolor i en el silenci.

Es referí també als filòsofs d'abans i als grans oradors, acabant dient que ell no sabia en què consistia el perquè i la raó de l'odi i de la discòrdia.

A Ramon Xirau li fou concedit el *Premio Internacional Alfonso Reyes 1988*. "Es el guardó més important de la meva vida –digué–. Tenia una estreta amistat amb Don Alfonso. Era molt agradable de caràcter i afectuós. El considero un dels més grans escriptors de la llengua castellana. El vaig conèixer quan jo tenia 15 anys i ell era president de la *Casa de España*, avui *Colegio de México*".

Ens plau recordar que a Ramon Xirau li foren concedides *Las Palmas Académicas de Francia (1976)* i se l'ha distingit també amb el *Doctor Honoris Causa de la Universitat de Barcelona (1984)*.

Sembla que el lliurament del Premi es farà, segurament, en els actes de clausura que la *Sociedad Alfonsina Internacional* té programats per al proper mes de maig amb motiu del centenari de Don Alfonso Reyes.

Carles Bosch ha ingressat a la *Academia Nacional de Historia (de México)*. "No representa res en especial –diu ell– però, això sí, és un acte honorífic de molta vàlua; el de més valor en el món acadèmic".

Carles Bosch estudià a Oxford i es doctorà en *Historia de México*. Té escrits alguns llibres parlant dels aztecas, de Mèxic i de la seva Diplomàcia.

La tasca d'historiador és senzilla –afegeix– però molt difícil. La Història és manipulada per tots. L'historiador afeccionat enganya quasi sempre. En canvi, els professionals de debò no transgredeixen els fets. Saben molt bé que no poden fer-ho.

ROC i l'Orfeó Català de Mèxic, fan arribar als tres guardonats la seva més cordial felicitació.

INDUSTRIAS COMPLEMENTARIAS DEL EMBALAJE S.A. DE C.V.

POSA A DISPOSICIO DE TOTS ELS INDUSTRIALS I COMERCIANTS:

*** ETIQUETES AUTOADHESIVES EN:**

Couché
Kromacote
Acetats
Vinils
Fluorescent
Paper Alumini
Làmina Alumini
Metalitzats Or o Plata
En impressió fins a quatre tintes.

*** CINTES AUTOADHESIVES PER A EMPAQUETAR:**

Tots els amples,
llarga i qualitats
impreses a una o
dues tintes o
bé sense impressió.

LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

L'EDICIO DE llibres en llengua catalana ha anat obtinguent un augment gradual en quant a títols publicats, a partir dels temps de l'obertura política. Es preveu que aquest any la producció arribarà als 4,500 títols, xifra considerada "sostre", que serà difícil de traspassar durant llarg temps. La pròpia Associació d'Editors en Llengua Catalana creu que els seus objectius han d'anar enfocats a procurar un augment en els tiratges de les edicions, que ara arriben a un promig de 6,450 exemplars de cada edició.

En llengua castellana, en l'àmbit de l'estat espanyol, els títols publicats l'any darrer sumaven 33,862; en català foren 4,145; en galleg es publicaren 453 títols i en euskera 354.

Dels llibres publicats en llengua catalana correspon un 73.3 per cent a originals catalans i la resta a traduccions d'obres estrangeres. Entre els llibres catalans un bon nombre correspon a textos escolars.

A mesura que s'incrementi la normalització lingüística –que encara topa amb massa entrebancs– s'anirà produint un considerable augment de lectors i, per tant, un substancial augment en el tiratge normal de les edicions.

TOCANT al fet lingüístic a Catalunya el senador Francesc Ferrer ha estat el ciutadà i el polític que més ha lluitat en tots els camps de l'activitat política-administrativa en defensa de la llengua catalana. A la revista ROC més d'una vegada n'hem fet esment i s'ha comentat el seu llibre *La persecució política de la llengua catalana* (4a. edició).

Francesc Ferrer ha arribat a afirmar –i amb força raó, per cert– que el problema del català a casa nostra és la "falta de trempera" dels mateixos catalans, que sempre afluixem enfront d'un interlocutor castellà. Potser cal –als catalans de Catalunya– una bona clatellada que els desperti d'aquesta somnolència o por nacionalista. Si la llengua és l'ànima d'un poble, com han escrit poetes de tot el món, cal tot l'esforç per tal d'evitar que la nostra ànima no se'ns envoli núvols enllà.

LES ILLES, a través de la Conselleria d'Ensenyament i Cultura del Govern autònom Balear, ha demanat al Govern central més traspassos en competència educativa, i reclama més professors de català.

La legislació bàsica en matèria educativa tocant a les Illes, està en mans de l'Estat. El govern autònom de les Illes, doncs, compta amb menys facultats que les que tenen –que encara són poques– Catalunya i València, posem per cas, o d'altres comunitats autònomes.

Maria Antònia Munar, que és consellera de Cultura i Ensenyament de les Illes va dir que "mentre no disposem de competències plenes no podem intervenir en qüestions d'ordenació acadèmica, control, personal docent i d'altres, i se'ns fa difícil disposar de la informació necessària sobre l'estat real de l'ensenyament *de* i *en* llengua catalana".

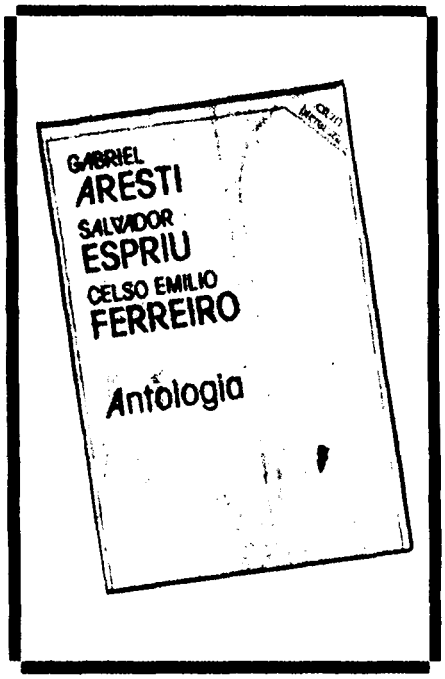

ALMACEN DE MAQUINARIA

INTERNACIONAL, S. A. DE C. V.

Salvador Romagosa F.
DIRECTOR GENERAL

Tenim a la vostra disposició una bodega de 3000 m² amb tota mena de maquinària nova, usada i reconstruïda. Importada d'Europa i dels Estats Units d'Amèrica. En bon estat i amb garantia.

Júpiter 19
Col. Nueva Industrial Vallejo

Tel.: 586-61-95
México 07700, D. F.

Diàleg a l'entorn de l'Educació Nova

(Al Departament d' Ensenyament Primari de la Generalitat)

¿Quin és el factor essencial de l'EDUCACIO NOVA? El *Diàleg*. Bon punt l'infant ja descansa adormit en els nostres braços, realitzada 'la gesta' d'haver nascut, entra en acció aquell factor essencial; el primer diàleg, estrictament vital; la relació instintiva entre la mare i el fill. Seguiran nous diàlegs a mesura que la llavor vagi desenvolupant-se; diferents tipus de diàleg, fins arrivar a la plenitud de la realització.

Ja he indicat la característica del primer diàleg, ésser purament orgànic, purament instintiu, i serà enriquit bon punt s'hi introdueixi l'element ANTROPUS, la vibració humana, el batec de l'home. Considerable és el canvi ¿per què? El món històric assenyala en forma sistemàtica, una evolució, evolució que es realitza, segons criteri de l'eminent pedagog i filòsof alemany Dilthey, a través de les generacions. Tota generació, sustenta Dilthey, aporta una variació a la realitat que ha de rebre-la. Pot ser més o menys profunda; positiva o, aparentment negativa, en relació a la que ha d'acollir-la, però sempre corresponent a una certa variació. Té gran importància el diàleg entre la que ha d'esvanir-se i la que ha de realitzar-se; en quin sentit?

El ritme evolutiu històric està fixat en cada generació, i el que ha d'iniciar-se en el següent va intuïnt-se en les generacions que, a continuació, l'acompanyen. Com la nova característica és captada? A través de les vibracions que comencen a perfilar-se en l'adolescència. Es una mena de desvetllament, de despertar a una realitat diferent a la que ha precedit.

Hi ha un moviment educatiu denominat WALDORF, per haver nascut en aqueixa població alemanya la primera escola, assentant en el *CONEIXEMENT de l'infant* l'orientació instructiva i educativa de l'escola. Què va implicar fonamentalment? Que un *sol* mestre o mestressa en tota la primària, tingués al seu càrrec l'escolar, és a dir, la responsabitat d'establir amb ell el DIALEG que il·luminés el camí del seu creixement físic i psíquic. No és un mestre de grau, atenció vers l'intel·lecte, el responsable de l'infant, sinó aquell educador que, en establir amb l'educand des del moment d'entrada a l'escola, el diàleg –relació amorosa– que li reveli en tots sentits la seva integritat, pot encertadament conduir-lo, compendre els seus problemes i assenyalar la millor solució.

En relació a l'ensenyament: no seran afirmacions abstractes les que li arribaran del seu mestre, puix que, en ésser-li incomprensibles, es limita a memoritzar-les, sino NARRACIONS que harmonitzen amb la seva fantasia i cultiven una curiositat que ell, l'escolar, tracta de satisfer amb preguntes que, ateses FINS A CERT PUNT pel seu mestre, van conduïnt poc a poc a l'autèntic coneixement. La classe d'unes dues hores –les primeres del mati– les enfocarà el mestre dins d'un període de quatre a cinq setmanes, per atendre les tres energies, *pensar, sentir* i *actuar* de l'escolar. La primera, *exposició* del mestre del que correspongui a l'estudi tenint en compte que les matèries: matemàtiques, història, llenguatge, etc. són presentades en integració; la segona, *interès* de l'alumne per la narració exposada; la tercera, *realització* escrita per l'escolar, o sintetitzada en algun tipus de treball manual.

Observi's el que significa DIALEG en les manifestacions que precedeixen: és el lligam invisible, però vital, entre l'adulte, en aquest cas mestre, de la generació que precedeix a l'escolar i la generació que en ell *apunta* un canvi. Aquest diàleg pot existir per ésser resultat d'una relació amorosa *entre* la individualitat que desperta al món històric i en ell ha de realitzar-se i aquella que, arribada a la seva maduresa, pot oferir-ne els fruits, sense ofegar, pel miracle de l'amor existent, la imatge original que perfila l'infant i l'adolescent, aquesta imatge que *"únicament* la contemplació amorosa de l'adult pot descobrir i fer sensible" (paraules del nostre Joaquim Xirau).

Maria SOLA DE SELLARES

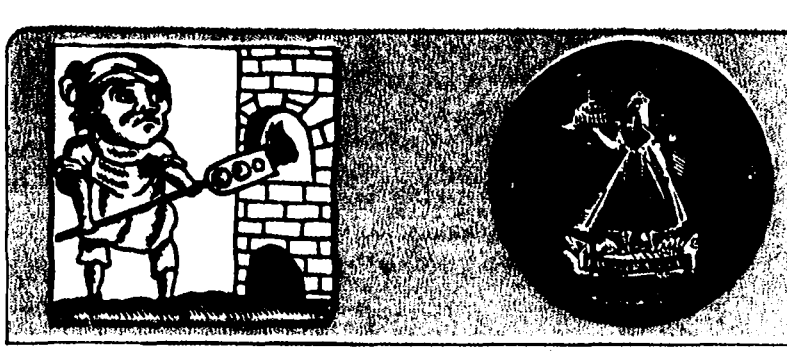

PASTELERÍA SUIZA

ESPECIALITATS SUÍSSES I CATALANES

Des de l'any 1942

Parque España número 7 (entre Oaxaca i Sonora)

Tels.: 211-09-04 i 211-09-51

Posicions Liberals i Conservadores, davant la població indígena, en el segle XIXè

Mireia VILADEVALL I GUASCH

En el nostre entorn sempre apareix el personatje característic de Mèxic i de tants altres països iberoamericans: l'indi. Es per això que se'm fa important esbrinar els seus orígens i el seu desenvolupament històric, aclarint així alguns dubtes i acabant amb certs fantasmes que es passegen al voltant de la figura de l'indi.

Per començar és important aclarir que l'indi és una realitat colonial. Abans de la Colònia no existien indis, hi havien nadius, tlaxcaltecas, mexicas, etc, però no indis. La paraula indi neix amb l'arribada dels espanyols. Queda clar, doncs, que l'indi neix i es desenvolupa en la Colònia. Però com diu el mestre Severo Martínez, és *"un fenómeno colonial prolongado mucho más acá de la independencia, por la perduración de las condiciones económicas y las presiones que lo habían moldeado originalmente"* (Martínez, 1985:16).

"El indio es aquel individuo que conserva características de los nativos concentrados y remoldeados en los pueblos de indios bajo las presiones del régimen colonial" (Martínez, 1985:18).

El braçol en el qual neixen i creixen els indis va ésser sense cap mena de dubte els pobles d'indis. Allí van aprendre a resar-li a Déu, a vestir pantaló de manta, a parlar castellà, a treballar; amb el llaurar. . . aprengueren a ésser indis, sota d'un règim servil controlats pels caciques indis i per l'església. *"El régimen colonial de los pueblos de indios convirtió a los nativos en una clase fundamental de indios siervos. En el indio común se daban todas las características esenciales del siervo, aunque organizadas de una manera peculiar"* (Martínez, 1985:16).

Amb la reforma liberal poc va canviar la cosa, es seguia necessitant mà d'obra barata per treballar a les hisendes cafetaleres de la classe oligàrquica en el poder, i què millor que els indis, ja sotmesos a un règim servil.

El liberalisme i junt amb ell el discurs de la igualtat es donen en un moment en què comencen a gestarse les primeres relacions capitalistes i les estructures que el caracteritzen. El capital estranger i el nacional invertits en el país necessitaven de mà d'obra barata. Calia, doncs, acabar amb qualsevol mitjà de producció que tinguessin o posseïssin els indis.

Per altra banda es necessitava terra per als grans latifundis laics que aparegueren en l'època, dedicats quasi en la seva totalitat a l'explotació de productes per proveir el mercat internacional. Calia acabar, per tant, amb les terres comunals dels pobles d'indis que eren extensions considerables i que ocupaven la mà d'obra indígena.

Els liberals en el poder prengueren com model Agust Comte per tractar els problemes de l'organització política i social, tal i com es va fer a Europa. Però es toparen amb una majoritària població índia.

Així doncs, els liberals, recolzats en el seu ideal d'igualtat lograren abolir legalment tota distinció de raça, de casta i de classe, i per tant tots els habitants de Mèxic sense distinció serien ciutadans de la nació; disfrutant així d'igualtat de drets i obligacions.

Amb seguiment a aquesta idea es proposà també abolir la denominació indi per tenir una *". . .acepción vulgarobiosa de una gran porción de nuestros ciudadanos"* (Mora: 224).

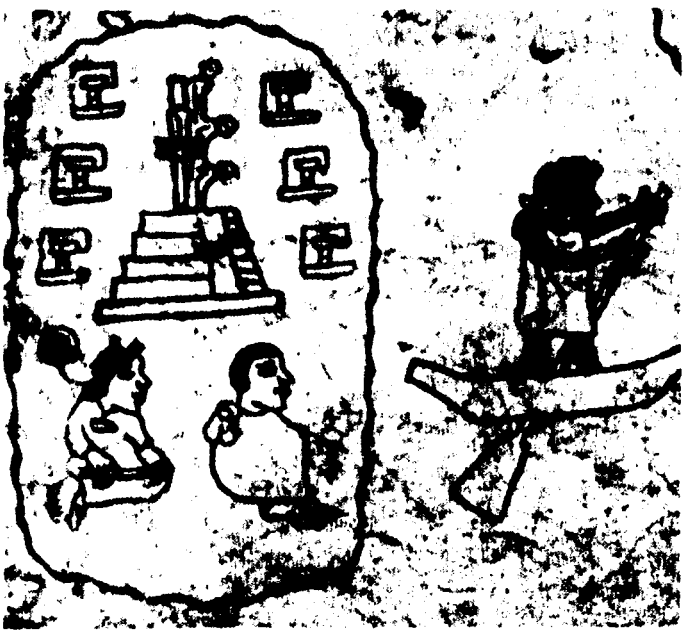

Tira de la Peregrinación, La isla Aztlán y los aztecas saliendo de ella en barca. Principios siglo XVI.

Trobaren, el liberals, que la causa de la condició d'explotats dels indis eren les Lleis d'Indies i junt amb ells es va atacar el projecte colonial i tot el que estigués relacionat d'una manera o d'altre amb ell. Així és com atacarien a les missions colonials, per a perpetuar entre els indis la noció de propietat comunal.

L'objectiu era atacar tot el que estigués relacionat amb el període anterior (la Colònia) al qual s'havien oposat i els donava la seva raó d'ésser, als liberals. Es buscava un trencament total amb el passat, per això calia al mateix temps acabar amb l'anterior i substituir-lo per quelcom "nou"; no es podien deixar forats, es així com neix la ideologia sobre el mexicà. Recolzats en la recerca i l'exaltació del prehispànic com les veritables arrels mexicanes, negaven tot allò que tingués relació amb la Colònia.

Coherents amb la seva política ideològica, als indis d'avui, hereus dels d'ahir, del veritable passat,

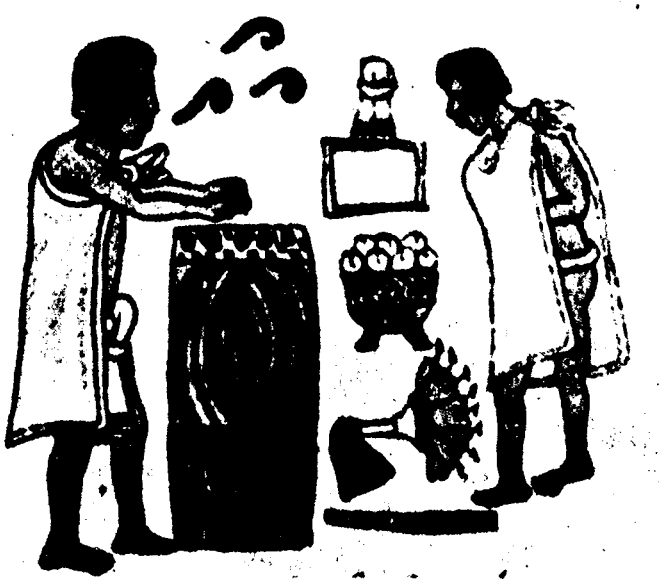

Unos buenos músicos (Códice Mendocino)
Mediados del siglo XVI (probablemente entre 1541 y 1542.

calia atorgar-los "millors" consideracions, encara que només fossin legals.

En el fons del més exacerbat liberal existia la creència de la superioritat de la raça blanca; i no sols això, sinó que existia la imperiosa necessitat d'extendre-la i justificar-la als ulls de qualsevol, pero sobre tot davant dels indis. Així és era com la seva explotació i les pèssimes condiciones de vida dels indis quedaven justificades.

A mida que avancen les necessitats i maduren les primeres estructures del capitalisme, la propietat comunal era sistemàticament destruïda. I amb ella es donaren els primers motins indígenes com els dels Yaquis a Sonora i la guerra de castes a Yucatán. A tots els quals el govern liberal contestà amb gravíssimes repressions.

Es volia implantar a Mèxic el model americà de desenvolupament. Els conservadors, molts d'ells "criollos" amb hisendes heretades i basades en un sistema d'explotació colonial defensaren els seus propis interessos; i es mostraren en contra de l'extermini i per tant en contra del projecte anglosaxó. Si acaven amb l'indi acabaven amb la mà d'obra. Per a ells Mèxic tenia de seguir les seves tradicions, tenia de tornar a les polítiques colonials.

Els "criollos", tan conservadors com liberals, temien una revolta social. Finalment els liberals, com hem vist, no podien amagar ni negar la seva idea "criolla" de la nacionalitat. Es així com queda al descobert la incoherència entre el concepte liberal de nacionalitat i el magrejat dogma de la igualtat liberal.

Es innegable que la societat colonial era una societat de "castas" que establia una gran diferenciació social i ètnica entre el "criollo" i l'indi, que no es va salvar amb les lleis de Reforma entre altres raons perquè aquest no era el seu objectiu.

Segons la teoria liberal l'indi considerat individu progressaria naturalment si se li treien les barreres del camí; però va xocar amb la realitat d'una societat rural dominada per la hisenda.

I és que per a ells el futur estava en mans de la nova classe de propietaris: els burgesos.

Puebla, Pue. 22 gener 1989.

Agència de Viatges - Meditra

Us proporciona servei en els vostres viatges de negocis o de lleure o tot el món en avió, creuer, tren. Descompte important a grups.
Consulteu-nos. Si voleu que us atenguin en català comuniqueu-vos amb el Sr. Pere Ràfols i Miró.
Telèfons: 682-91-21, 682-92-46, 682-94-96,ii 682-96-21 de les 9 del matí a les 6 del vespre, de dilluns a divendres

IATA

AMAV

INSURGENTES SUR 569-302 COL. NAPOLES MEXICO 03810, D.F.

COMITÈ OLÍMPIC CATALÀ

Aquest senyor de la barba, que és Secretari d'Estat per a l'esport i membre d'una comissió de Barcelona '92

JAVIER GOMEZ NAVARRO –"un senyor amb tota la barba" com algú l'ha qualificat; d'altres han dit "de mala barba" o "de mala bava"– secretari d'Estat, sembla, per a l'esport del Govern central, ha declarat a la ciutat de Marbella, mentre es jugava el partit d'eliminatòria de la Copa Davis de tennis entre Jordi Arrese i el mexicà Francisco Maciel, que no li agradava sentir parlar de l'Olimpisme català i que "això de crear el C.O.C. (Comitè Olímpic Català fa olor d'extremisme nacionalista amb ingredients inclús terroristes". Aquestes declaracions han aixecat una ona de grans protestes per tot el nostre país. . .

* * *

LA IDEA d'un Comitè Olímpic Català –de cara a Barcelona '92– va néixer creant primer l'Associació per a la Delegació Olímpica de Catalunya (ADOC) el 8 de gener de 1987. I apoiaren el moviment de l'ADOC 121 municipis catalans –des del primer moment– i molts esportistes distingits com el mateix tennista Arrese, el qual guanyava per a l'equip espanyol el partit, important, de Copa Davis mentre el "senyor secretari d'Estat de la barba" despotricava contra un Comitè Olímpic Català en procés d'organització.

I pensar que aquest "homenot" forma part, per vergonya dels catalans, amb el càrrec d'una vicepresidència a l'organització *Barcelona'92*. Es un tossut engreït de l'"ordeno y mando".

* * *

PER A constituir el C.O. C. (Comitè Olímpic Català) no cal pas el permís d'aquest pressumpte, i presumit, 'Secretario de Estado para el Deporte'. Amb cinc Federacions Internacionals (tres d'esports Olímpics i dues pertanyents a esports no olímpics) que acceptin o reconeguin el dret a competir com entitats totalment autònomes a les Federacions catalanes, ja n'hi ha prou. Essent així, aleshores correspondria al Comitè Olímpic Internacional el reconeixement de dret al Comitè Olímpic Català. Tot això pot portar una llarga cua. . . i sense cap embolic de terrorisme.

Chalet del Golf

Hotel - Restaurant

AL COR DEL PIRINEU

BOLVIR - PUIGCERDA (Girona)

880 962 y 880 950

PASTISSER CONFITER

VIVES

ANDORRA LA VELLA • LES ESCALDES

Avinguda Meritxell, 84 Telèfon, 21 0 94 ANDORRA LA VELLA

Avinguda Carlemany, 80 Telèfon, 21 2 11 LES ESCALDES

Plaça dels Co-princeps, 1 Telèfon, 21 6 92 LES ESCALDES

ADMINISTRACIO I OBRADORS: C. Doctor Pujal, 8 Telèfon 20 5 88 ANDORRA LA VELLA

AVUI 1976-1989 13 aniversari

AVUI 1976-1989 13 aniversari

Si viviu fora de Catalunya, subscriviu-vos a AVUI.
Si aneu a Catalunya, compreu i llegiu AVUI.

CAVAS de SAN JUAN

VINS

HIDALGO

VINS

AL VOLTANT DE LA MORT DE DALÍ

Martí CENTELLES

LA MORT de Salvador Dalí, el pintor català de Figueres, ha tingut repercussions mundials; diaris i revistes, cinema, ràdio i televisió se n'han ocupat durant unes setmanes. A Catalunya, passats els primers dies de la mort, la sorpresa ha estat decepcionant. El testament de Dalí –el definitiu– ha sorprès i ha decepcionat tot Catalunya. Dalí ha nomenat l'Estat espanyol hereu universal de tots els seus béns i cuita-corrent ja tres funcionaris del Patrimonio del Estado s'han presentat a Figueres, a Portlligat i a Púbol per prendre possessió del llegat de Dalí.

El ministeri de Cultura de l'Estat espanyol, doncs, n'és l'hereu legítim. El President Pujol va resumir en una frase, en el mateix Madrid on es trobava en difondre's la notícia, de manera incisiva el desencís dels catalans: "Ens sentim enganyats, però no sabem per qui". Alguns han motejat Dalí de l'"hereu escampa" i d'altres, molt empipats l'han motejat de "català de Pega".

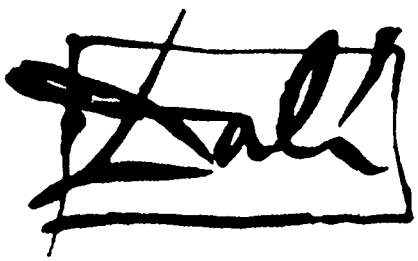

EL MINISTRE de cultura de l'Estat espanyol Jorge Semprún s'ha volgut mostrar conciliatori tot afirmant: "Nosaltres estem tan sorpresos per la decisió de Dalí com els altres, però tenim l'obligació de l'Estat d'assumir aquesta responsabilitat i l'assumirem". La prova n'és que el dijous dia 2 de febrer, tres enviats en representació del ministeri, prenien posició oficial del llegat de Dalí. I per endolcir la situació –tàctica de bona fe o simulació?– Jorge Semprún afegia que "no hi haurà tensions en el futur repartiment del llegat de Salvador Dalí a l'Estat espanyol. . . la Fundació Gala-Dalí hi ha de tenir una participació fonamental, i no s'ha d'oblidar que en aquesta Fundació hi participa també la Generalitat i conseqüentment el Govern català tindrà alguna cosa a veure amb el repartiment definitiu d'aquesta herència".

Però informacions provinents del Ministeri de Cultura asseguraven el mateix dia 2 de febrer que "a partir d'ara s'obre un procés de discussió probablement llarg sobre la distribució de l'obra de Dalí".

Dalí, l'any 1980, a Girona

El President Pujol visita Dalí el dia 4 d'abril de l'any 1988

DALI HA MORT (1989). DEU L'HAGI PERDONAT... PERO CATALUNYA, NO!

ALGUNS han titllat de sospitós el darrer testament de Dalí. Hi ha fets, però, que poden ajudar a comprendre moltes coses; el mateix Max Canher, que era conseller de Cultura de la Generalitat quan va escriturar-se l'últim testament de Dalí el dia 20 de setembre de 1982, va manifestar que "no pot separar-se el canvi de voluntat de Dalí de les pressions que tenia per raó dels impostos no pagats a Hisenda. . ."

Les pressions, podem afegir nosaltres, foren les següents: Governava com cap del Govern central Leopoldo Calvo Sotelo, cunyat de l'advocat i gran amic de Dalí Miquel Domènech. Entre la mort de Gala el 10 de juny de 1982 i el nou testament –tan polèmic– del 20 de setembre del mateix any 82, el Govern de Madrid (cal fixar-se) concedeix una amnistia fiscal a Salvador Dalí que estava en deutes amb Hisenda central; se li adquireixen dues obres per la quantitat de *cent milions de pessetes* i se li organitza l'anomenada exposició Antològica. A més se'l nomena, per decret reial "Marquès de Dalí de Púbol". . . I tot això aparentment sembla –sembla, només– sense cap contrapartida, però també poden ser raons de pes.

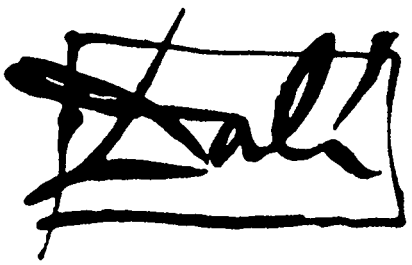

MÀRIA LORCA, alcalde de Figueres i bon amic de Dalí, ha deixat explicat ben clarament, que amb posterioritat a la data del testament del 20 de setembre de 1982, Dalí va crear la fundació privada Gala-Dalí presidida per ell mateix, i que en la seva voluntat fundacional, signada davant del mateix notari de La Bisbal José María Foncillas a qui havia dictat el testament, va afirmar: "Ha estat també la meva intenció i desitjos expressos els de convertir Figueres, la ciutat que em va veure néixer i a la qual tan entranyablement em sento unit, en meca museística d'Espanya i del món".

El director artístic del Teatre-Museu Dalí de Figueres, senyor Antoni Pitxot, en unes declaracions fetes al diari AVUI va afirmar: "Si Dalí ha estat tan generós amb l'Estat, aquest l'ha de correspondre, i a més cal recordar que la Fundació la va crear posteriorment a aquest testament i que la seva última decisió va ser la d'ésser enterrat sota el seu Museu, és a dir, que són molts els seus desitjos que el seu Museu sigui el centre de l'univers".

Tot això, barrejat i ben batut, no queda bon xic surrealista?

Freixenet de México, s.a. de c.v.

FREIXENET
presenta amb orgull el fruit de més de 10 anys de treball a Mèxic

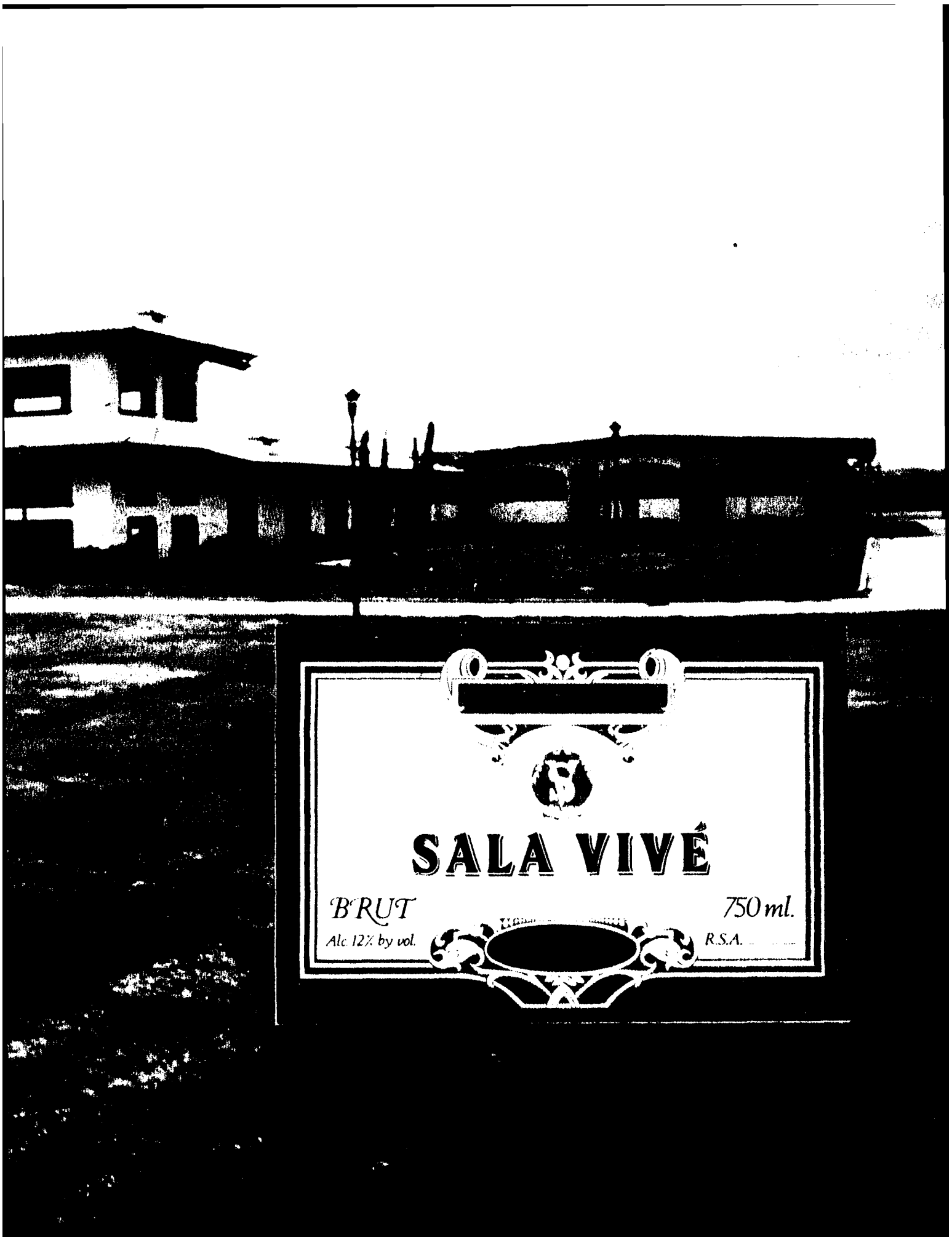
SALA VIVÉ
BRUT
750 ml.
Alc 12% by vol.
R.S.A.

50 ANYS D'EXILI. FEBRER DE 1939

El proppassat mes de febrer es compliren els cinquanta anys de l'ocupació total de Catalunya per les tropes franquistes. Milers de catalans i milers d'espanyols, fugint de les bales assassines dels generals perjurs, passaren els Pirineus a la recerca d'un refugi en terres franceses. I el trobaren. El trobaren en els camps de concentració improvisats a les platges inhospitalàries on, per coixí, tenien la sorra humida i freda i, per llençol, el cel estel·lat.

Cada u, passà la frontera com pogué. Qui, englotit per la tràgica *diàspora* que seguia les carreteres i camins que menaven als llocs fronterers; qui, avançant camps a través i pels llocs més inversemblants.

D'un *Dietari*, signat per Joan Santjoan, ens plau reproduir dues versions del pas per la frontera aquell ja llunyà febrer de 1939: I. Camps a través. II. Puigcerdà - Bourg-Madame.

I

Camps a través

Arrossegant
per camps i per muntanyes
la desfeta
que ens punyia el cor i el pensament;

sota els peus una catifa,
la més gran i la més blanca,
i en els peus
el fred intens de l'hivern que et pren;

en el cel el roncar esfereïdor
cegant vides rera teu
i fent de cada u dels teus companys que es van quedant
rígids records;

per guia, l'Estrella que ens alena i ens dona vida,
la de la claror més clara,
la nostra,
l'Estrella del dolç turment;

sens gosar mirar enrera
perquè la Pàtria hi quedava
per tres-centes mil ferides
desfeta
i sagnant abundantment;

avançàvem lentament i esma perduts
pel camí que a un nou món ens endinsava
món d'enyor i d'esperança
portant per tot bagatge
la pesantor d'un fusell
i ple de llàgrimes, dolor, incertesa, desesper i engarrifança
un farcell
tan gran
com podia cada u amb la seva manta.

II

Puigcerdà - Bourg-Madame
(La nit del 8 al 9 de febrer...)

La nit del 8 al 9 de febrer de 1939 passàvem la frontera per *Bourg-Madame*. Erem un grup no massa nombrós de funcionaris de l'Audiència de Lleida i del Quarter General de l'Exèrcit de l'Est que fins feia poc estàvem instal·lats a Solsona. La guerra estava perduda. Havíem anat reculant i per tal de no trobarnos amb la multitud que es congregava a Figueres, La Jonquera, a Port-Bou per passar a França per *Le Perthus*, *Cerbère* o per allà on fos possible, havíem anat a parar a Puigcerdà. Feia fred però no era pas massa cru; era força soportable. I aquella nit –trista nit– àdhuc semblava més benigne.

A *Bourg-Madame* no hi havia massa gent. Els que passaven ho feien de manera escalonada i no en grups nombrosos. La Creu Roja francesa, al tanto de la situació dels que fugien de la Catalunya que acabava d'ésser vençuda per les tropes franquistes, havia instal·lat un lloc de socors facilitant pa, llet i altres menges als que a ella acudien.

Com que no hi havia aglomeració de gent, tot al revés del que passàva en altres llocs de la frontera, els gendarmes no eren exigents –o és que nosaltres fèiem cara de bona gent?–. Però al veure'ns a tot hora rondant pels mateixos llocs no pogueren passar-ho per alt i nosaltres, esma perduts com anàvem, decidírem deixar *Bourg-Madame* i anar a *Ossejà*, poblet veí on un amic d'un de la colla hi residia de feia mesos.

Monument al Coll de la Manrella, que commemora l'exili català republicà de 1939

Als dos dies d'estar a *Ossejà* ens assabentaren que el Cònsol de la República Espanyola a *Bourg-Madame* havia llogat uns hotels a *Vernet-les-Bains* que, per trobar-nos en el mes de febrer, estaven tancats. Allí férem cap funcionaris del Govern de la República i del Govern de la Generalitat i també oficials i caps de l'Exèrcit Republicà. Allí ens aixoplugàrem provisionalment. Dormíem en bon llit, i el menjar de tots els dies, de tots els àpats, era sempre el mateix; les conegudes llenties tan populars en el subministrament de l'exèrcit.

En el nostre grup hi havia un funcionari de la carrera judicial. Era gallec i era Jutge d'Instrucció de carrera. L'aixecament dels militars que es revoltaren contra la República, el trobà a Galícia. Per les seves idees liberals i republicanes, les passà prostitutes i tan aviat com pogué passà a Portugal i d'allí, en un vaixell de càrrega, a França. Entrà a Catalunya posant-se tot seguit a disposició del Govern de la Generalitat. La Generalitat el nomenà Magistrat de l'Audiència de Lleida.

Els altres funcionaris de l'Audiència quasi tots eren *de dedo* que volia dir que, sense ésser de la carrera judicial el nomenament havia estat obligat per les circumstàncies filles d'una guerra que acabà amb moltes coses en la zona republicana on quasi tot s'hagué d'improvisar: Jutjats i Audiències procurant sempre, però, que els nomenaments de jutges i magistrats recaiguessin en Llicenciats en Dret.

* * *

Vernet-les Bains era acollidor; era un lloc d'estiueig però com que ens trobàvem a mitjan febrer no es veia pas massa concorregut; només s'hi veia la gent que hi vivia durant tot l'any. Gent simpàtica i agradable i com que nosaltres no sabíem què fer –no podíem fer res! –la nostra única distracció era matar hores pels seus carrers; parant-nos ací i allà i fent preguntes a tort i a dret.

Ens adreçàvem a ells en català i tothom ens entenia i ens contestava també en català; en el català que es parla en el que és la Catalunya francesa; la Catalunya Nord.

Res no sabíem encara dels camps de concentració; de la seva existència, ni de la vida que s'hi feia. Després però, quasi tots hi passaren. . . uns dies. . . uns mesos. . . Només els més pocs, els més sortosos, se n'escaparen.

L'amic gallec quasi sempre anava amb nosaltres; amb el petit grup que formàvem els catalans. Ens havíem tractat de feia mesos i es trobava bé en la nostra companyia i nosaltres en la seva. Poques vegades, però, es ficava en les converses que teníem amb la gent que trobàvem pel carrer. Amb ell, com és natural, parlàvem sempre en castellà.

Un dia però, entràrem a l'estanc a comprar llumins i postals i els timbres de correu necessaris per a que les postals arribessin al seu destí. Cap problema no tinguérem amb l'estanquera; una noieta jove, de setze o divuit anys, bonica i eixerida. Ens entenguérem molt bé amb ella. Al sortir però al carrer, l'amic gallec no pogué aguantar-se més i amb cara d'emprenyat ens engegà entre cap i coll:

"Carajo; hasta aquí teneis suerte vosotros hablando en catalán. A mí nadie me entiende!"*

Joan SANTJOAN

* Segurament ignorava o no recordava que aquelles terres, abans d'ésser franceses, havien pertanyut a Catalunya.

1972

Mengeu com a casa

MESON DEL CID

LA LLAR GASTRONÒMICA CATALANA

Humboldt 61 – México 1, D.F.
Encàrrecs: 521-19-40, 521-16-61 i 521-76-29

L'ULTIMA NOVETAT A LA CUINA:
Nou BRAUN
Multipractic
Pràcticament ho fa tot!
• LIQUA • BAT
• MESCLA • TRITURA
Braun Multipractic és un nou i revolucionari concepte en aparells electrodomèstics, ja que és l'únic que pot portar-se al recipient dels aliments. . . i no els aliments a l'aparell.
Amb Multipractic vostè pot preparar ràpidament, en fred o calent: Liquats, i *malteades*, salses, *frijolitos*, sopa, puré, la papilla del bebè. . . i fins hi tot maionesa! Però això no és tot; també deliciosos còctels amb la seva beguda favorita.
Braun Multipractic és pràctic, eficient i super fàcil de rentar! Porta el seu tassó i penjador de paret.
Conegueu-lo ja, en el vostre Magatzem o Tenda d'Autoservei.
només n'hi ha un... i és de BRAUN
BRAUN
BRAUN
ALTA TECNOLOGIA ALEMANA

LA MEITAT DELS CATALANS SÓN MOLT "PASSOTES" PEL QUE FA A LA SEVA LLENGUA

Maria FAVA*

S'ha avançat en la normalització lingüística però cal l'esforç conjunt de tots els estaments

El 54% de la població de Catalunya és qualificada de "català moderat" i tant li fa l'idioma que utilitza la publicitat comercial, segons un estudi fet per l'empresa ECO. Aquest treball va ser encomanat per la direcció general de Política Lingüística de la Generalitat per tal d'oferir "dades fiables als empresaris i directius que desitgessin dissenyar una política lingüística pel que fa a la relació entre les seves empreses i els clients i consumidors".

El treball de camp es va fer entre el mes de novembre de 1986 i el gener del 1987, i en aquests moments l'estudi està a la impremta i es donarà a conèixer públicament d'aquí a pocs dies.

Els autors de l'estudi van considerar que, ja que hi estaven posats, no seria sobrer fer també una investigació sociològica extra. Així va sorgir un dels capítols més interessants del treball, que tracta de la tipologia dels ciutadans de Catalunya, i en el qual s'estableixen set categories: català radical, immigrat catalanitzat, català "moderat", immigrat integrat, immigrat integrable, immigrat poc integrable i català "accidental". Les cometes de moderat i accidental hi són a l'estudi.

Per català radical entenen un individu d'origen català que té uns sentiments nacionalistes "prou arrelats per intentar no només defensar-los per damunt de tot, sinó també imposar-los a qui calgui". I creuen que el tipus català radical és el 5% del total de la població, i el 9% dels catalans.

El tipus immigrat catalanitzat és aquella persona que ha fet un procés d'integració que "ha estat tan fort que pràcticament es comporta com un nacionalista radical i, fins i tot, gosaríem dir, amb més absolutisme". Aquest tipus aplega el 2% de la població i el 5% dels immigrats.

El tipus català moderat és, segons els investigadors socials, la gran majoria de la població. I el defineixen com "una persona d'origen català i, per tant, amb els seus corresponents sentiments, però que per damunt d'ells està impregnat d'un fort sentit pragmàtic."

Actitud moderada

Aquesta manera de ser es pot confondre fàcilment amb allò que alguns en diuen passotisme; però el cert és que una cosa no té res a veure amb l'altra". Aquest tipus social representa el 54% del total de la població i el 85% dels catalans d'origen.

L'immigrat integrat té molts punts en comú amb el català moderat, segons afirmen els investigadors. "No el podrem distingir exteriorment d'un català moderat. Parlarà el català igual de bé (o de malament) que molts catalans moderats; però si aprofundim en els seus sentiments o les seves actituds "ens adonarem que només pensa en català a mitges". Segons l'informe, aquest tipus reprodueix el 8% de la població i el 21% dels immigrats.

L'immigrat integrable és el que va pel camí de ser del grup anterior, el de l'immigrat integrat. Té la voluntat de ser-ho, o almenys no presenta actituds de rebuig. Aquest grup representa el 22% del total de la població i el 58% dels immigrats.

L'immigrat poc integrable és l'individu que es nega a acceptar la normalització catalana en tots els seus sentits, i també en el lingüístic. Són d'aquesta mena el 6% de la població general i el 16% dels immigrats.

El tipus més rar és el que els sociòlegs anomenen català accidental, i que creuen que és un fenomen nou. "La majoria són fills de matrimonis d'immigrats o mixtos i, per tant, la seva actitud cap a la llengua pot tenir motivacions familiars. Una minoria són fills de catalans; és a dir, que no ho són per accident, sinó que alguns es podrien considerar *renegats*, encara que tot aquest grup és minoritati i, els últims, una minoria dintre del que ja és una minoria". Aquest tipus nou de català l'assumeixen un 4 per cent de la població i un 6 per cent dels catalans.

Quan la direcció general de Política Lingüística va encomanar aquest estudi pretenia que li servís per ajudar a la normalització en el món del comerç. I, en canvi, el treball de camp ha demostrat que els catalans són molt més liberals o molt més passotes del que s'esperava. No en fan una qüestió de principis si el banc encara els dóna els talonaris en castellà, si les etiquetes i les instruccions o la publicitat que els incita a consumir també ho fa en la llengua de l'Estat.

Fer-se entendre

"Tan dins del segment de catalans moderats com, encara més, entre immigrants integrables-integrats, es detecta una proporció no menyspreable de gent que contesta que tant li fa o que prefereix el castellà", segons diuen els investigadors. I detecten "una certa por", fins i tot en els mateixos catalans, de no arribar a la comprensió total en el cas que les instruccions estiguin escrites en català. I acaben aquest capítol posant en dubte que fos ben acceptada una política que implantés l'ús exclusiu del català en l'etiquetatge.

Quan els autors de l'informe aborden el tema de la publicitat es troben que al 60% dels ciutadans de Catalunya els és indiferent la llengua del missatge, i sembla que no afecta la seva elecció. Només el 23% dels ciutadans accepten millor els anuncis en català que en castellà.

* Reproduït d'AVUI del diumenge 5 de febrer de 1989.

Aquests llibres maleïts...

Martí CENTELLES

EL MON EDITORIAL internacional s'ha vist sacsejat per l'aparició d'un llibre que, pels resultats de la seva difusió, es considera extraordinari. Es l'obra denominada *Versicles Satànics* de l'autor Salman Rushdie. Tota la qüestió rau –segons sembla– per la inclusió en la novel·la, de dos versos que Mahoma va expurgar de l'*Alcorà* "perque s'havien introduït en el text del llibre –considerat sagrat per als mussulmans– per influència del dimoni".*

I és clar –clar per als mussulmans està clar– l'ànima del califa Uzman que fou el varó que va recrear l'*Alcorà* al segle IXè i única versió considerada sagrada i vàlida, sembla que s'hagi aixecat de la tomba per condemnar l'autor de *Versicles Satànics*. Total que, per ordes estrictes de l'aiatol·lah Khomeini, cap polític-religiós de l'Iran, s'ha decidit condemnar a mort l'autor del llibre difamador de Mahoma. Es trobi allà on es trobi, la vejança de l'Islam contra aquest "autor renegat" serà implacable. Tres milions de dòlars ofereix un fanàtic religiós a qui l'executi.

Rushdie, l'autor, té 41 anys; va néixer a l'India, de família mussulmana, però va renunciar a la religió dels seus avantpassats; actualment és considerat un militant socialista i antirracista.

A la Gran Bretanya l'èxit del llibre ha estat fulminant, i els 50 mil exemplars de l'edició s'han exhaurit ràpidament. Per contra, a França i a Alemanya Federal es mostren reticents per ara, a la seva publicació; però a Holanda i a Itàlia, apareixeran les edicions respectivament aquest mateix mes de març 1989.

A Catalunya ja era conegut l'autor per l'edició de la novel·la *Els fills de la mitjanit*, que havia publicat l'editorial Proa, en català. I en llengua castellana havia aparegut sota l'enguny editorial d'Alfaguara. Sembla que la mateixa editorial Proa està decidida a llençar al mercat, ràpidament l'edició catalana de *Versicles Satànics*.

L'autor de "Versicles satànics" condemnat per l'aiatol·lah Khomeini

* Segons l'imà Abu Said que és un dirigent del Centre Islàmic de Barcelona, ha explicat que els versos motiu d'aquest enrenou, "només són fruit dels comentaris que un grup herètic va fer córrer oralment dos segles després de ser coneguda –i acceptada com única vàlida– la versió uzmaní de l'Alcorà del segle IX". Aquests comentaris, va afegir Abu Said, "van ser transmesos per una secta israeliana".

centre quiropràctic benet, s. p.

Examen de la columna vertebral
i del sistema nerviós previ
estudis radiològic i neurològic
(termografia) i anàlisi postural

DR. ENRIC BENET CANUT
(PALMER COLLEGE OF CHIROPRACTIC)

GUTEMBERG No. 133 - COL. ANZURES - 11500 MEXICO, D. F.
Tels.: 250-04-33 250-8796 251-3055 395-8133 (Clave 9488)

SCQM

MEMBRE FUNDADOR DE LA "SOCIEDAD CIENTIFICO QUIROPRACTICA DE MEXICO, A.C."
I DEL COLEGIO DE PROFESIONISTAS CIENTIFICO-QUIROPRACTICOS DE MEXICO, A. C.

1992, centenari de les Bases de Manresa

Vicenç RIERA LLORCA

La lectura de la premsa catalana i la conversa amb la majoria de catalans –excepció feta dels afiliats a organitzacions manifestament radicals, que són una minoria– produeixen la impressió que Catalunya considera el grau d'autonomia actual passablement satisfactori i hi ha qui, tot dient que "català com ell, ningú", considera que els catalans en posició més o menys de poder fan "victimisme" en fer les reclamacions que, en el terreny parlamentari, es van fent. Això demostra fins a quin punt el nostre poble està descatalanitzat. La Generalitat funciona amb unes competències que no són més àmplies que les de qualsevol comunitat autònoma que s'ha trobat com a tal sense esperar-s'ho, sense cap antecedent històric, ni llengua que no sigui el castellà, ni fet diferencial de cap mena. Els catalans d'avui –quant a sentit nacional– estan lluny d'ésser com els de 1931, quan les masses van aclamar la proclamació de la República Catalana. Val la pena d'observar que les modestes reclamacions que avui es fan en el terreny parlamentari són ben poca cosa comparades amb les Bases de Manresa, acordades fa quasi cent anys, el 1892, la tercera de les quals estableix que el català serà la llengua única que es podrà usar amb caràcter oficial a Catalunya; la quarta, que sols els catalans, ho siguin per naixença o per naturalització, podran exercir a Catalunya càrrecs polítics, fins i tot els governatius i els administratius que depenguin del poder central; la sisena, que Catalunya serà l'única sobirana del seu govern interior i que dictarà lliurement les seves lleis orgàniques; que serà qui disposarà la seva legislació civil, penal, administrativa i processal; i l'establiment i la percepció d'impostos; de l'encunyació de moneda. . .; la tretzena, que totes les forces de seguretat "dependran en absolut" del poder regional. Els signants foren Lluís Domènech i Montaner, Enric Prat de la Riba i Josep Soler i Palet. Les Bases de Manresa no són extremistes; no tenen un caràcter nacionalista; són simplement regionalistes. Si algú es pensa que això eren il·lusions, només se li ha de recordar que alguna de les bases de Manresa van dur-se a la pràctica amb la Generalitat de 1931: l'ordre públic i la justícia. No pretenc reivindicar, d'una manera global, les Bases de Manresa, que responien a una situació social i econòmica molt diferent de l'actual, sinó assenyalar que si en l'estat de descatalanització del país el 1892 era possible exigir el que reclamaven les Bases de Manresa, no es pot acceptar que avui es tracti de "victimisme" unes reclamacions que són modestes en la situació social i econòmica actual.

I també crec que hauríem d'aprofitar l'atenció mundial que els Jocs Olímpics de 1992 atrauran sobre Barcelona per fer conèixer millor el fet català a tot el món. A nosaltres, l'únic centenari que ens escau celebrar el 1992 és el de les Bases de Manresa, no pas com a reivindicació d'un objectiu final, sinó com a etapa important del nacionalisme català; el cinquè centenari del que se'n diu el descobriment d'Amèrica no és cosa nostra.

(*Serra d'or*, No. 350, gener de 1988).

A la casa de la Ciutat de Manresa, van celebrar-se les sessions per constituir la Unió Catalanista. Els dies 25, 26 i 27 de març de 1892 s'hi aprovaven les "Bases de Manresa".

EL CASAL CATALÀ DE PUEBLA

CASAL CATALA DE PUEBLA, A. C.
Local 55, Plaza Dorada.
Puebla, Pue.

Puebla, Pue., a 28 de gener del 1989.

REVISTA ROC,
ORFEO CATALA DE MEXIC, A. C.,
Marsella 45
Mèxic, D. F.

Estimats amics i lectors del ROC:

Aquesta vegada, els catalans de Puebla, ens dirigim a vosaltres, per donar-vos la grata nova, de la nostra constitució.

Després d'alguns entrebancs, hem aconseguit finalment, la constitució del CASAL CATALA DE PUEBLA, A. C., que pretén unir tots els catalans i simpatitzats de la cultura catalana a Puebla. Tenim com a fita mantenir la cultura catalana entre nosaltres i fer-la conèixer a tots aquells que avui no la coneixen.

Hem donat un pas endavant cap una catalanitat cada vegada més ampla i més gran.

Volem fer constar, que això ha sigut possible també gràcies a l'ajuda desinteressada de l'Orfeó Català de Mèxic. Des d'ací, rebeu el nostre agraïment.

I a tots els catalans o simpatitzans de la nostra cultura, sapigueu, que teniu les portes obertes a CASAL CATALA DE PUEBLA, A. C.

Cordialment,

Ricard Rotes i Utesà
President.

Mireia Viladevall i Guasch
Secretària.

CASAL CATALA DE PUEBLA

Consell Directiu: President, Ricard Rotés Utesà; Vice-President, Joan Sardà; Tresorer, Josep Gasó; Secretària, Mireia Viladevall Guasch; Vocals: Miriam Bertran, Florenci Ginestet, Joaquim Aulet, Jordi R. Gaya, Guillem Serra.

Comité de Vigilància: President, Màrius Pujol; Vice President, Josep Adolf Pons; Secretària, Rosa Ma. Guasch.

HOTEL EL CASTELL

★★★★

APARTAT DE CORREUS 53 - TELEX CSEU 93610
Telèfon (973) 350704 i 351041
25700 LA SEU D'URGELL (Lleida)
Director: JAUME TAPIES

RELAIS DE CAMPAGNE · RELAIS GOURMANDS · CHATEAUX·HOTELS

A la porta del Principat d'Andorra i sobre un monticle amb La Seu d'Urgell —la nostra històrica ciutat medieval— als seus peus, i arrecerat per l'imponent massís de la Serra del Cadí es troba, amb tota la seva majestat

HOTEL EL CASTELL

on podeu passar un fi de setmana o unes vacances amb el major confort, en mig d'un paisatge d'una bellesa única.

US ESPEREM PER A SERVIR-VOS COM CAL

Retrobança

NO DEIXIS LA LLAR

Joaquim TORRES

Creu-me, minyó, encara que quan vas venir junt amb el grup de cantaires estigueres emocionat per la rebuda que vau tenir per tot arreu, per l'afabilitat que hi trobares, per la gentilesa que se't prodigà, no creguis que allà on vagis no trobis tantes o més dificultats de les que hagis sentit a casa.

Hi ha un adagi català -mallorquí molt estès, que és el que tothom sap: "Roda el món i torna al Born".

La gent de cada país deu tenir algun pensament semblant al nostre. Perquè tota persona que té arrels dels seus avis nascuts en un país, quan va de viatge i s'enamora de la gent d'una altra contrada, si s'hi vol quedar per viure-hi, acaba sentint l'enyor de la seva nadiua.

Es a dir, per aclarir-t'ho bé, a partir dels néts d'uns avis nascuts en un país, es pot dir que tenen autèntiques arrels. Per això, aquí a Mèxic, per poder ser president del país, s'ha d'ésser nét de persona mexicana nascuda aquí.

Així és comprensiu, perquè es necessiten tenir arrels d'un país per sentir que hi tens ascendència, que els teus avantpassats te l'han fet teu.

Aleshores, han de passar dues generaciones, perquè la tercera nascuda a un país se senti fermament arrelada, encara que sàpiga que un dia aquells parents llunyats emigraren.

Ja veus, doncs, que l'adaptació, per més que se t'aculli amb amor i comprensió, és lenta, no solament pel que se'n va del seu país natiu, sinó pels fills i néts dels emigrants. Es passen angoixes, perquè no saben d'on són realment, encara que pel sol fet de néixer en un país, les legislacions donen gairebé tots els drets de ciutadania.

No creguis, doncs, que tot siguin flors i violes quan un es trasllada a un nou país, tant si hi va com exiliat, com si hi va a la recerca de nous horitzons.

El món dóna moltes voltes, els homes també en donem masses, encara que al meu entendre, tothom hauria de poder conèixer nous països, treballar-hi, per després anar-se'n a altres regions. Gairebé tothom, pel seu gust, gaudiria i podria donar-se compte que no és necessari, la majoria de les vegades, quedar-se definitivament en un altre país. Tots els propis països són bons. Això no vol dir que hi ha països que per moltes persones són el suficient atractitus com per quedar-s'hi per sempre. Hem d'entendre per atractius el conjunt de coses bones, de senzillesa i humanisme dels seus habitants, on la vida és, pràcticament, d'una vigoria temptadora.

Crec que si es donessin facilitats per veure món, relacionarse, s'entendrien millor els pobles, i gairebé tothom tornaria cap a casa seva, no importaria el temps d'haver-ne estat fora, no solament pels nadius, sinó àdhuc pels descendents, els quals, per tal de no sentir-se malament, haurien d'equilibrar-se entre els seus orígens i la terra on nasqueren, ja que s'han de respectar i estimar les dues terres de manera senzilla, no traumàtica, com moltes vegades succeeix en la crua realitat, degut a les peculiars disposicions sobre població que cada país té.

Per això, no s'ha de córrer i pensar que en la llar pròpia no es troben el conjunt d'ambients que t'ha semblat veure en altres contrades. Si preguntes, si indagues, veuràs que tots els països tenen coses bones i altres que no ho són, probablement amb els alts i baixos que caracteritzen els propis moviments polítics, econòmics i socials de cada poble.

Pensa bé que arreu on vagis veuràs gent que té amor per la seva terra, que no la canviaria per cap altre cel. Això és el més natural, sense fer cap greuge als altres cels de cada nucli de gent. Penso que t'anirà bé recórrer món, sense pressa, fins que mica a mica comencis a girar la testa vers el teu raconet de la teva contrada on trobaràs aspectes emocionants que aprofondeixen i fins ben endins de l'ànima...

No deixis la llar, si no tens motius vitals, no la deixis per sempre, conviu amb la humanitat, estima-la, perquè tots som germans per naturalesa... Tothom t'ho agraïrà i tu estaràs lliure de desficis, per haver encalçat l'equilibri en la vida...

CARRER PROVENÇA 88 – BARCELONA – TEL. 230-00-29

El nostre local fou inaugurat el 1980.
La casa antiga data de 1942.
Tot i que, pel que fa a especialistas cuilinàries, les Cuines de Mercat, Catalana i Internacional són les protagonistes, deixem que la imaginació ens suggereixi i guiï per elaborar els plats que paladejareu amb gran plaer nostre.

- **Medalla del Mèrit Turístic de la Generalitat de Catalunya 1981.**
- **Premi Nacional de Gastronomia 1983.**
- **Placa d'Argent al Mèrit Turístic 1983.**

Canamex, s.a. de c.v.

PRODUCTES QUIMICS

CANAMEX

Vendes:

ICI DE MEXICO, S. A. de C. V.
San Lorenzo 1009, Col. Del Valle
México 12, D. F. C. P. 06000
Tel.: 688-53-44

Fàbrica:

Los Arcos, Cholula, Pue.
Apartado Postal 150, Puebla, Pue.
Código Postal 72000
Tel.: (91-22) 48-32-33

CAFÈ, COPA I PUROS

BARCELONA A LA TAULA

Lluís MARCET (Gastròfilus)

EXISTEIXEN CIUTATS el sol nom de les quals ja ens evoca una colla de records referents al que en diem *el bon paladar*. Entre Lugo, Gijón, Barcelona i París, per exemple, no cal fer comparacions. I si dic Lugo i Gijón no és com una expressió trivial, sino per l'experiència viscuda tractant-se de trobar-hi un bon menjador, un restaurant acceptable.

Per contra, solament d'oir el nom de Barcelona, ja la boca se'm fa aigua. I és que, a més d'evocar-nos taules i restaurants recordem igualment les passejades des de la Diagonal, pel Passeig de Gràcia i Rambles avall fins al Port, o per la Barcelona antiga, pel Parc Güell, etc. etc.

La capital de Catalunya s'està embellint a passos agegantats de cara a les Olímpiades; d'aquella ciutat grisenca van naixent, ara, els colors originals d'aquells començaments de segle: les meravelles modernistes dels Gaudí, Domènech Muntaner, Puig i Cadafalc entre d'altres, ara donen la cara amb tota la seva magnificència original.

I entre la rauxa d'optimisme general que es respira i es veu a la ciutat, anar a fer una bona menjada a un restaurant resulta tot una festa.

Si hom està admirant, posem per cas, la restauració de les façanes del Passeig de Gràcia, li recomano que entri a fer l'aperitiu al Gran Colmado, que està tocant al carrer de Consell de Cent 318; passeu al taulell i demaneu a l'Albert que us talli unes rodanxes de pernil Jabuco amb una llesqueta de pa amb tomàquet. Podreu escollir, per acompanyar, la cervesa que més us agradi des de la Voll-Damm de casa nostra, que és realment extraordinària, o qualsevulla de les marques europees més famoses.

Després us recomanem que aneu a dinar –prèvia reservació, per si de cas– a Eldorado Petit d'en Lluís Cruanyas (carrer Dolors Montsardà 50, amb telèfon 204-5153) considerat com el tercer gran restaurant de tot l'Estat espanyol, junt amb el Zalacaín de Madrid i l'Arzack de Sant Sebastià. La qualitat de la seva varietat de menús –aquell Sant Pietro al forn!– junt amb la dosi d'imaginació que posen en la seva condimentació i preparació i la magnífica simpatia en el servei, en fan un lloc memorable. Si d'afegitó sou una mica llaminer, l'assortiment de postres farà que us convertiu en client permanent de la casa.

Després de hagiu anat de compres –us recordem que hi ha botigues esplèndides a més de El Corte Inglés– la passejada us haurà ajudat a fer la digestió segurament; doncs tornem-hi: es lògic anar a fer un altre aperitiu. En Josep Ma. Gotarda, propietari de l'Ideal Scotch (Aribau 89) us espera per a fer-vos reviure la diversitat i la riquesa tradicionals de la cocteleria. Josep Maria realment és un pou de ciència, no endebades compta amb programes radiofònics i disposa de columnes periodístiques vinícoles, a més d'ésser autor d'una colla de llibres sobre el bon beure. Confieu-li que us prepari un còctel clàssic o demaneu-li un autèntic Dry Martin amb ginebra Bombay.

Si es tracta del vespre, us recomanem el restaurant Jaume de Provença (Provença 88, amb tel. 230-0029). A Jaume tinguérem l'honor de rebre'l com convidat nostre especial durant la setmana que va organitzar el Mesón del Cid. Els seus bacallàs, "suquets" i tota mena de menjars suculents més imaginatius, el fan el restaurant indispensable de la Barcelona gastronòmica d'avui en dia. A part que, diàriament, selecciona una gran reserva de vins que ofereix a un preu especial, de manera que s'hi pot paladejar grans "reserves" a preus poc freqüents.

Si preferiu fer una mescla sofisticada de base italiana adaptada al gust català, cal anar al Florián (carrer Bertran i Serra 20, amb telèfon 212-4627) on podreu assaborir combinacions exòtiques de "tartufi bianco" o "aceto balsámico" que recordareu amb delit. Sol·liciteu-hi les escabetxades originals i els diferents guisats de "toro de lidia"; pregunteu a la senyora Rosa Grau què li va semblar Can-Cún quan va venir a Mèxic convidada per nosaltres.

El restaurant El Reno és el barceloní clàssic per antonomàsia. Hi anàvem fa cosa de vint-i-cinc anys; aleshores ja podíem comparar que el nivell gastronòmic de la ciutat estava igualat a l'alçària dels preus del seu menú. Diguem que és un restaurant parió dels Jockey o Horcher de Madrid. I quina paella saben preparar!

Em cal anotar un restaurant que recentment he descobert és el Sibarit del carrer Aribau 65, tel. 253-1303 on podreu escollir entre una refinada carta del "confitat" d'ànec millor que he menjat en ma vida.

I per acabar aquest breu recorregut, que podríem anar allargant a l'infinit, no ens cal oblidar Els Perols de l'Ampurdà, carrer Villarroel 88, telèfon 323-10-33, on acompanyats i dirigits per en Juli i en Reinal Serra probareu els famosos "platillos" de l'Empordà,

la regió gastronòmica catalana per excel·lència, amb els millors embotits de la comarca, que els mateixos propietaris van escollint de poble en poble.

Com novetat recent, s'acaba d'inaugurar un nou Peixerot a Barcelona: el primitiu o original, el primer, és el de Vilanova i la Geltrú, amb el seu impressionant ventall dels millors peixos i marisos que saben preparar d'aquella manera tan única, amb aquell estil a la marinera que no té parió en tota la ciutat comtal, amb aquell cuinat d'arròs a la cassola!

Buscant bolets. Dibuix d'Opisso.

Inscriviu-vos al

CURS D'ART CATALÀ

a càrrec de la professora

MONTSERRAT GALI

Inauguració 6 d'abril 1989
i seguirà en vuit lliçons, cada
dijous de 7:30 a 9:30 del vespre

ES DONARA CONSTANCIA D'ASSISTENCIA

Inscripció gratuïta.

BIBLIOTECA POMPEU FABRA

Rosa Maria BAYO DE RIBAS

Avui, entre altres temes, parlarem de *"LA BIBLIA", versió en català dels textos originals i comentari pels monjos de Montserrat.* La col·lecció completa consta de 28 llibres, i estan a la disposició dels socis per a qualsevol consulta que volgueu fer. El criteri seguit pels monjos es de traduir literalment dels textos originals, és a dir traduir directament de les llengües en les quals foren inspirats els diversos llibres de la Biblia. L'obra en conjunt és monumental i està dirigida a persones que sens ser iniciades en els estudis bíblics tenen, però, un grau de cultura que els permet seguir un comentari sòbriament tècnic.

Com sabeu, "LA BIBLIA", es divideix en Vell i Nou Testament. Del *Vel Testament* hi han cinc llibres de Moisès: Gènesi, Exode, Levític, Nombres, Deuteronomi; Josuè, Jutges, Ruth, quatre dels Reis, dos dels Paralipòmens, primer d'Esdras, i segon que es diu Nehemias, Tobias, Judith, Esther, Job, Psalteri de David de cent cinquanta Psamls, Proverbis, Eclesiastès, Càntic dels Càntics, Saviesa, Eclesiàstic, Isaias, Jeremias amb Baruch, Ezechiel, Daniel, els dotze Profetes menors; Oseas, Joel, Amòs, Abdias, Jonàs, Micheas, Nahum, Habacuc, Sofonias, Aggeus, Zacharias, Malachias; dos dels Machabeus, primer i segon.

Del *Nou Testament* hi han quatre Evangelis, segons Mateu, Marc, Lluc y Joan; Actes dels Apóstols escrits per Lluc evangelista; catorze Epístoles de Pau apòstol: als Romans, dues als Corintis, als Gàlates, als Efesis, als Filipenses, als Colossenses, dues als Thessalonicenses, dues a Timoteu, a Titus, a Filemon, als Hebreus; dues de Pere apòstol; tres de Joan apòstol; una de Jaume apòstol, una de Judas apòstol, i l'Apocalipsi de Joan apòstol.

Tots aquests llibres són els anomenats canònics i estan reconeguts per l'Església. A més segueixen *tres volums com a complement gràfic,* amb *il·lustracions geogràfiques* (mapes i itineraris), *arqueològiques* (ruïnes encara existents de les construccions citades en la Biblia, els tipus de races, amb els objectes, utensilis, abillaments, monuments, etc.), i *folklòriques* (sense abusar de coincidències entre les habituds dels nòmades de Terra Santa d'avui en dia, i les habituds dels habitants d'ara fa alguns milenars d'anys en aquelles contrades.

L'edició de tota l'obra va ocupar desde la dècada dels 1920, fins a la dels 1950, amb això tindreu una idea de l'esforç i constància que va representar per als monjos poder oferir al públic una obra de tanta envergadura i seriosa investigació, tot en català.

Tenim una altra obra ben curiosa *"HISTORIA DE LOS PAPAS Y LOS REYES,* homicidios, envenenamientos, parricidios, adulterios, de los pontífices romanos desde San Pedro hasta nuestros dias (siglo XIX), iniquidades de la corte de Roma, la Santa Inquisición, vicios y excesos de los conventos; los dominicos, los carmelitas, los franciscanos, los bernardinos, etc., los jesuitas: sus constituciones, sus doctrinas, sus usurpaciones, sus atentados. Los grandes reformadores: Juan Hus, Gerónimo de Praga, Lutero, Calvino. Incluye también los crímenes de los reyes, de las reinas y de los emperadores". L'autor és Mauricio de la Chatre, que utilitza un estil de literatura amena i divertida. Dels quatre volums, tenim solament els números 2, 3 i 4, ens falta només el primer, i tots tenen magnífiques làmines al cromo fetes per Eusebi Planas i Lluis Labarta.

Podem oferir als nostres benvolguts socis una col·lecció excel·lent *"EPISODIS DE LA HISTORIA DE CATALUNYA",* en curtes monografies, publicades en la década de 1960, de diferents autors, tots coordinats per l'historiador Ferran Soldevila. Tenim enquadernats des del número 41 al 120, en 8 volums de tamany quartilla, amb els següents títols:

41. Sant Ot, bisbe d'Urgell i la seva època (E. Albert).
42. Felip V i la ciutat de Cervera (A. Duran i Sanpere).
43. El setge de Girona en temps de Pere el Gran (Enric Mirambell).
44. Aribau i la indústria cotonera a Catalunya (J. Fontana).
45. La restauració de Tarragona (Josep Iglésias).
46. Guerra civil a l'Empordà (S. Sobrequés).
47. Aribau abans i després (J. Ma. Poblet).
48. La transformació dels Municipis catalans en temps de Felip V (Mercader).
49. Caldes de Montbui. Capital degana del Vallés (E. Moreu-Rey).
50. El rector de Vallfogona (E. Fort i Cogul).
51. La vida de Ramon Muntaner (R. Tasis).
52. Un moment clau en la història de l'Ortografia Catalana (Josep Miracle).
53. La Ciutat de les bombes (Enric Jardí).
54. La conquesta de Menorca (Cosme Parpal i Marqués).
55. Pere d'Urrea i la guerra de Joan II al Camp de Tarragona (J. Iglésies).
56. i 57. Eivissa. Les seves institucions històriques (J. Macabich).
58. Catalunya i la llibertat de comerç amb Amèrica (P. Voltes).
59. Felibres i Catalans (A. Bladé Desumvila).
60. Els exiliats de la guerra de Successió (F. Duran i Canyameres).
61. La vida en una vila del Camp de Tarragona al segle XIV (E. Fort i Cogul).
62. Un moment estel·lar de la Ciencia a Catalunya en el segle XVII. Antoni Martí i Franquès (Josep Iglésies).
63. Tragèdia de Llorenç de Montcada i els seus (J. Lladonosa).
64. Montpeller català (A. Bladé Desumvila).
65. La Revolució de setembre i la premsa humorística catalana (Sobrequés).
66. Aspectes de la política valenciana en el segle XIX (A. Cucó).
67. La contribució catalana al telègraf elèctric (J. Iglésies).
68. Domènec Badia "Ali-Bey" (J. Mercader).
69. Les Abadesses de Sant Joan (Esteve Albert i Corp).
70. El rei sense reialme. Jaume IV de Mallorca (Elisabeth Oliveres de Picó).
71. Benet XIII: el darrer papa d'Avinyó a Catalunya (E. Fort i Cogul).
72. El setge de Tarragona en la guerra napoleònica (J. Iglésies).

73. La primera guerra carlina a les terres de Lleida (J. Lladonosa).
74. i 75. El "Centenar de la Ploma" de la ciutat de València (F. Sevillano Colom).
76. La mort i enterrament de Pere el Gran (E. Fort i Cogul).
77. Les dones en la nostra Història (Ferran Soldevila).
78. La literatura de postguerra (Joaquim Molas).
79. L'obra social i política de l'abat Oliba (E. Albert).
80. El castell de Miravet (A. Bladé Desumvila).
81. Roger de Llúria (E. Fort).
82. La vida a la frontera durant les guerres amb França (Carles Pi i Sunyer).
83. Pau Piferrer a Mallorca (Josep Soreda).
84. El Prior Penna (A. Bladé Desumvila).
85. Historiadors i eruditis a Catalunya i a València en el segle XVIII (Joan Mercader).
86. Els barons de Catalunya i el Compromís de Casp (S. Sobrequés).
87. Contribució a una biografia de Gaspar Portolà (J. Carner-Ribalta).
88. Mata d'Armanyac (Aurea Javierre i Mur).
89. Lletres closes de Pere el Cerimoniós endreçades al Consell de València (Carmelina Sánchez-Cutilla).
90. Invasions i intents d'integració de la Vall d'Aran a França (Lladonosa).
91. Santes Creus, panteó reial (Artemi (Folch).
92. El setge de Cambrils l'any 1640 (Josep Iglésies).
93. La Seu d'Urgell. Portaveu, reducte i bressol d'una Gòtia frustrada (Esteve Albert).
94. Els caputxins catalans del Caroní i els generals de Bolívar (N. Sales).
95. i 96. Les excel·lències de la llengua catalana (Antoni Comas).
97. Arnau de Solsona, un mercader lleidatà a Tunis (J. Lladonosa).
98. i 99. Viatge a Catalunya d'un conseller del rei de França l'any 1603 (Francesc A. Miquel).
100. Al marge de la Crònica de Jaume I (Ferran Soldevila).
101. Sant Ignasi i Jeroni Nadal (J. Sureda).
102. Un vilatge dels Cardona-Medinaceli a Catalunya (J. Riba).
103. Els conflictes del Canal d'Urgell (J. Iglésies).
104. El Memorial de Greuges (J. de Camps i Arboix).
105. Altres barons de Catalunya i el Compromís de Casp (S. Sobrequés).
106. Història i llegenda de les Batalles del Bruc (A. Carner i Borràs).
107. L'entrada dels carlins a Reus el 1872 (Josep Iglésies).
108. Tortosa i l'orde de l'aixa (Ramon Miravall).
109. Els valencians de les Corts de Cadis (Manuel Ardit).
110. Els precursors de la Renaixença. Del Rector de Vallfogona a Aribau (Josep Ma. Poblet).
111. i 112. L'aventura de la Trapa a Catalunya (E. Fort i Cogul).
113. Sardenya i Còrsega des de la infeudació fins a Alfons "el Magnànim" (Giancarlo Sorgia).
114. i 115. El català Joan Cristòfol Calvet d'Estrella (J. Puig i Pujol).
116. i 117. La Facultat de Medicina de l'antiga Universitat de Lleida (Lladonosa).
118. a 120. Síntesi de la Junta de Comerç de Barcelona 1760-1847 (J. Iglésies).

Això es tot per avui. Continuarem en una altra revista, ja que tenim forces llibres més per donar a conèixer. . .

Restaurant

Costa Dorada

LA MENJA MEDITERRÀNIA
ESPECIALITAT: PEIX A LA SAL

AV. EJERCITO NAL. 648, MEXICO, D. F. • TELS.: 545-30-86, 531-12-77

EL CAMI VERS L'ESTAT DE LES AUTONOMIES

El tema d'aquest treball d'una complexitat secular dilatada i amb una bibliografia també secular rotunda, obliga a fer un resum condensat i tractar de fer-lo el més comprensible possible i sense tecnicismes.

Joaquim BOHIGAS

El problema potser de solució i definició més difícil és sense dubte la creació i formació d'un estat nacional equilibrat; àdhuc en l'actualitat moltes nacions i molts pobles entre els quals el nostre, Catalunya, tot i reunir les condicions necessàries no han pogut arribar a assolir aquesta categoria, l'existència d'un poder central superior d'arbitrària autoritat o manifestament dèspota, posseïdor de totes les formes de coerció i de repressió ha fet impossible els intents d'evolució i realització, les pressions són tan fortes i tan racional o irracionalment aplicades que totes les col·lectivitats i interessos particulars no han pogut realitzar-se en quedar sotmesos a l'estat superior que ha sorgit i que té en les seves mans el poder i a més la sobirania.

A finals de Segle XV Espanya tingué l'oportunitat de crear una entitat política que funcionés d'acord amb les característiques del país, però l'unificació dels Reis Catòlics fou una ficció històrica més espectacular que pràctica; en haver-se acabat la recoquesta i establerta una obligada unitat religiosa, tingueren en llurs mans totes les possibilitats de formar un estat plurinacional que en agermanar, coordinar i respectar les diverses sobiranies hauria fet possible la participació en empreses comunes que poguessin afavorir l'intercanvi dels lligams nacionals, però en el seu lloc crearen un estat militar d'estricte autoritat, tan en l'aspecte civil com en el religiós. El comportament d'aquesta acció determinà el futur de "las Españas".

S'havia, doncs, format un estat absolut en el que continuaren subsistint els antics regnes medievals que inicien tot seguit una ininterompuda decadència, llurs drets i prerrogatives queden malmesos per successius atacs i intromissions arbitràries el resultat concret dels quals és, com hem dit, la incapacitat per prohibició de col·laborar en la gran empresa que aleshores s'escometia, la descoberta d'Amèrica, de la qual quedaren exclosos els súbdits aragonesos i navarresos, "sense oblidar els súbdits italians". Així es convertí en una gesta castellana i aquest comportament insolidari sancionat amb la claudicació, o traició, de Ferran II, fou decisiu per a què definitivament no es poguessin aplegar i vincular les entitats encara suposadament sobiranes i per acabar-ho de reblar, l'ensoperbiment castellà obstaculitzà qualsevol possible rectificació.

Amb la descoberta s'inicia el somni d'una expansió mundial castellana que pren més embranzida i volada amb l'arribada de la Casa d'Austria i d'unes ambicions excessives i amb uns ímpetus imperials que motiven una reguitzella de guerres aventureres, sagnants i moltes d'elles innecessàries que alguns autors qualifiquen com "guerres de dignitat". Llur cost humà i econòmic inicia una era de decadència que s'allargarà per segles, els Hapsburg no tenen altre objectiu que el d'augmentar "la glòria dinàstica" i la concepció vertical d'una política rigorosament autoritària a la qual hauran de quedar subordinades mantes nacionalitats i interessos, per qual cosa també fan seves les raons teològiques per tal de consolidar, expandir i assegurar llur domini i no calen gaires malabarismes d'argumentació per suposar raonadament que si Carles V hagués fet professió de luteranisme, els prínceps alemanys s'haurien declarat catòlics ja que el que volien era no quedar sotmesos al poder imperial.

Aquesta situació s'allarga per dos segles fins que la orgullosa branca espanyola dels Austries, després de repetits fracassos s'esllangueix en un trist i lamentable final que un autor resumeix de la següent manera: "Carles V fou un gran emperador i un gran rei, Felip II fou un gran rei, Felip III solamente rei, Felip IV ja ni rei i Carles II no fou ni rei ni home".

La dinastia borbònica fa la seva irrupció en la direcció política i de l'autoritat espanyola i la tradició de l'unitarisme francès, exaltat per la influència i la gran imatge del Rei Sol Lluís XIV accentúa encara més el centralisme autoritari que troba la major expressió en la pèrdua de les llibertats catalanes després de la caiguda de Barcelona en 1714, l'immobilisme estatal segueix doncs implacable el que vol dir que la successió d'emperadors, de reis i de dinasties després d'haver fet la conquesta d'Europa i creat un imperi mundial mancaren de la capacitat, la voluntat i la intel·ligència per fer "las Españas", i es continúa per tant sostenint una injusta i pertorbada entitat política.

Fustel de Coulanges diu, que perquè una col·lectivitat humana es realitzi, cal que hi hagi una comunitat d'idees, d'afeccions, d'història i d'esperances, i això no ho aconseguí mai l'Estat espanyol. Ja hem dit que les successives monarquies no tingueren la força ni la voluntat per aglutinar harmònicament les diverses varietats dels pobles de la península, persistia, doncs, el llevat d'un conjunt d'identitats, de costums i d'idiomes molt arrelats. Carles Marx diria més endavant: "l'Estat espanyol no és més que un conglomerat de províncis diverses i mal administrades al cap de les quals hi ha un sobirà nacional que no ha pogut impedir llur diversitat".

Aquesta questió l'ha tractada també en Pere Bosch i Gimpera en el seu llibre *La Formación de los Pueblos de España* on diu: "El que ha mantingut la cohesió no ha estat l'imposició d'una estructura política sinó les lleis naturals de la convivèn-

(Passa a la pàg. 37)

GOLF HOTEL AVÁNDARO

En el mateix cor i centre d'Avándaro, a 140 kms. de la ciutat de Mèxic i a 10 minuts de la pintoresca població de Valle de Bravo, i voltat d'uns extraordinaris paisatges de bellesa excepcional, de vegetació muntanyenca, es troba un dels llocs més bells i singulars de l'Estat de Mèxic:

EL CLUB DE GOLF I HOTEL AVANDARO

on trobareu cabanes tipus xalet, molt acollidores, decorades a l'estil rústec, amb xemeneia, telèfon, terrassa i estacionament privats.

CAMP DE GOLF espectacular, de 18 forats, que és considerat com un dels camps de golf més bonics mundialment: una àrea de descans i divertiment que compta amb 7 pistes de tenis, piscina semi-olímpica d'aigua temperada, un bassiol per a infants, squash, banys sauna i de vapor, i diversos jocs per a infants. I compta amb un Video-bar, on es poden veure els millors programes de la televisió mundial.
EN EL RESTAURANT vostè i la família podran disfrutar dels plats més exquisits de les cuines nacional com internacional i el nostre bar, durant el dia en la terrassa assoleiada i al capvespre amb el caloret de la xemeneia. li ofereix tota mena de vegudes per escollir.

A més, per tal de poder compartir aquest lloc ideal i celebrar-hi tota mena de CONVENCIONS, SEMINARIS O JUNTES DE TREBALL, comptem amb l'equip idoni audiovisual perquè tot el que vostès hagin planejat resulti un veritable èxit.

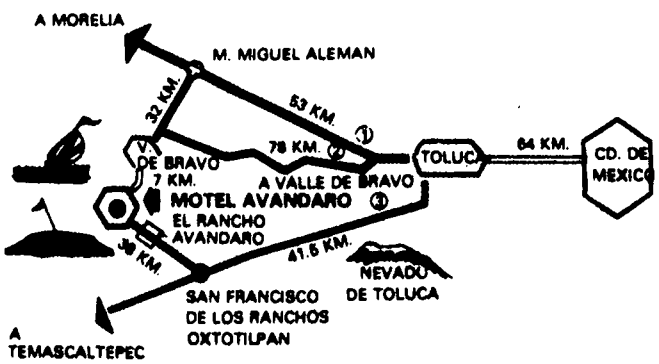

Reservacions i vendes:

GOLF HOTEL AVANDARO:
Insurgentes Sur Núm. 682 - Mezzanine 2 i 3.
Col. del Valle
Tels.: 536-73-88 i 536-73-89
03100 México, D. F.

(Ve de la pàg. 35)

cia geogràfica i el lliure actuar de les afinitats i dels valors espirituals creats en comú; i malgrat aquella imposició, els pobles espanyols que arrenquen del procés secular de formació de les nacions medievals en les que cristal·litzaren, segueixen donant a Espanya el caràcter d'un complexe pluriinacional i la constitueixen en un "feix de pobles", en una comunitat de nacions. S'ha dit que no ha *trobat* encara la fórmula d'equilibri i d'una organització estabilitzada". Hauria que dir que no s'ha volgut trobar-la.

El mateix Marañón digué que *"el regionalismo es la manifestación más genuina y viva del alma nacional y basta para comprobarlo el de la rigurosa distribución regional que espontáneamente establecen por sí mismos los diferentes grupos de españoles emigrados en América"*. Caldria doncs suposar que amb el pas dels anys hi haguessin algunes esmenes rectificadores però els estadistes espanyols han seguit mantenint tossudament les mateixes formes estructurals polítiques, han continuat caminant pels mateixos corriols que trepitjaren i que imposaren els Austries i els Borbons i àdhuc en una època tan apropr com la de la restauració alfonsina del segle passat, Cánovas del Castillo en suprimir de socarrel els drets que restaven de les llibertats dels vascos digué en un discurs que del què es tractava era *"convertir la unidad territorial en nacional"* i nosaltres hem estat testimonis de l'aberrant èmfasi que la dictadura de Primo de Rivera dóna a la "unidad nacional" i de les energumèniques cridòries del franquisme amb consignes de restauració imperial i de renovació de prestigi que han merescut que fossin ignorades per grotesques i absurdes.

Cal que no deixem d'esmentar que en algunes ocasions hi han hagut alguns intents de fer trascendir l'Estat a una situació de major comprensió i reconeixement a les diverses identitats marginades, transformant el rígid sistema unitari en altres estructures més liberalitzades de renovació ibèrica (ja que també es referia a Portugal). A començaments de segle, superada i a consequència del trauma que constituí la derrota colonial, sorgiren diferents moviments d'opinió acompanyats d'una rotunda bibliografia que anava des d'un reaccionarisme a ultrança i d'una enfollida i alienant conducta (el *Puput* i la llei de Jurisdiccions) fins posicions més raonadament assenyades; però en concret, encara que la traumàtica de la derrota implicava la necessitat de canvis, tot fou en va, ja que els "savis" del noranta vuit en unes sorolloses baralles internes mai no es posaren d'acord i continuava així el desgavell espanyol fins el començament de la guerra civil.

Naturalment que tot aquest procés a què ens hem referit tingué pràcticament el seu origen a principis del Segle XIX, quan acabades les guerres de la independència succeí un trasbals general motivat en primer lloc per les experiències que encara que napoleòniques reflectien els pensaments de la revolució; a més, anaven sorgint arreu d'Europa noves doctrines i noves tesis polítiico-econòmiques que capgiraren les opinions en tal forma que provocaren el galimaties que si no fos per tràgic hauria de ser tràgicament còmic amb la continuada successió, sense descans, de bullangues, "pronunciamientos", intrigues palatines d'alcova, sense oblidar les atrocitats carlines i les militarades dels "espadones" (l'espadón de Loja, en Narváez), que adquiriren extrems al·lucinadors i de trist ressò internacional, però malgrat alguns sorgiments de federalisme, cantonalisme i foralisme el pensament dominant era la tan repetida "unidad nacional" sotmesa ara sí a crítiques i a inquietants aldarulls però que en ser compartida per una gran part dels pobles castellans (cal donar al mot la major amplària) provocà profondes baralles que arribaren fins al Congrés, motivant així la ira d'en Prim en una memorable i rotunda rèplica.

Tot el que hem vingut dient demostra que mai no s'ha arribat a intentar la formació o creació d'un Estat que reconegués la diversitat i varietat de las "Españas" que digué Madariaga, però l'existència d'un Estat que com a tal posseïa totes les prerrogatives de poder i de sobirania –els factors determinants, utilizats a dojo– impedí la seva realització.

Es pot afirmar sense exageració que tots els conflictes i guerres que han sorgit en la història han estat causats per raons de poder o de sobirania i tots els alçaments, revolucions i àdhuc cops d'estat també s'han produït per abusos o mals usos de les facultats esmentades, sense oblidar l'existència de poders il·legítims i arbitraris que se'n serviren, i se'n serveixen encara, fins extrems de crueltat inaudita. En aquest cas està Espanya, que molt sovint també ha fet un ús irraonable de la seva autoritat per sostenir unes formes polítiques que no encaixaven amb les normes a les que hem fet referència, s'arriba a explosions de força, de la qual no solament les col·lectivitats regionals o nacionals n'han estat víctimes, sino que també el poble espanyol, per tant unes de les finalitats de l'Estat, la justícia i el bé comú, no han pogut aconseguir-se.

Per acabar, creiem que les fites que han marcat la trajectòria i la realitat del país poden resumir-se així:

1. La Península està formada geogràficament per una unitat, els obstacles hidrogràfics i orogràfics no són pas massa rellevants però sí suficients per delimitar els diferents grups.

2. Quan s'entra al Segle XIX s'arrossega un fort llast històric però sembla que amb la pèrdua de les darreres colònies i la derrota militar enfront dels EE.UU., es volen intentar canvis substancials que no cristal·litzen per les rígides lleis que s'imposen.

3. Oficialment i legislativa l'únic idioma oficial és el castellà, si bé subsisteixen mig tolerades diverses llengües que com la catalana, es mantenen vives amb arrelades tradicions literàries.

4. L'arribada del Renaixement s'inicia ja a finals dels Segle XVIII amb l'obertura per Carles III de les rutes i del comerç trasatlàntic i així va prenent forma el sentiment de l'autenticitat i del nacionalisme català.

5. En acabar-se el segle dinovè es constitueixen partits i organitzacions que reclamen participació parlamentària per demanar reivindicacions autonòmiques que arriben fins a reclamacions separatistes, i totes elles reafirmen el caràcter de nació de Catalunya.

L'experiència terrible del franquisme sembla haver sacsejat les consciències i ja comença a ser una realitat l'edificació d'un nou ens polític descentralizat; hauran de venir discussions i reclamacions sobre les atribuciones polítiques, administratives i econòmiques de les antigues i novelles entitats, i en definitiva del que es tracta és de rectificar vells errors i injustícies. El geògraf francès Eliseu Reclus escrivia en el passat segle: "El principi de la federació sembla inscrit en la mateixa terra espanyola, en la qual cada regió natural ha guardat a través de la història la seva individualitat geogràfica".

Encara queda molt camí per recórrer; esperem que les noves autonomies siguin el pressagi d'una federació.

El President de la Generalitat commemora el cinquantenari de l'exili de Lluís Companys

Magda BOUSO*

Agullana. El president de la Generalitat, Jordi Pujol, va qualificar com un acte de "pedagogia del patriotisme" la commemoració del cinquantenari de l'inici de l'exili del president Lluís Companys i el seu govern, que es va recordar ahir al coll de la Manrella. Més d'un miler de persones van acompanyar el president de la Generalitat en una jornada que va consistir a reconstruir i repetir exactament el mateix itinerari que el president Lluís Companys i un gran nombre de catalans van iniciar el 5 de febrer de l'any 1939 en el que seria el seu llarg camí cap a l'exili. Acompanyaven el president de la Generalitat el conseller d'Economia, Ramon Trias Fargas; el conseller de Comerç i Turisme, Lluís Alegre; el conseller d'Indústria, Macià Alavedra, així com el president del comitè de govern d'Unió Democràtica, Josep Antoni Duran i Lleida, i nombrosos parlamentaris catalans.

Visita al mas Perxés

A dos quarts d'11 del matí, Jordi Pujol va visitar l'Ajuntament d'Agullana, on va ser rebut per l'alcalde i va signar el Llibre d'Or. Tot seguit, en una visita totalment privada, es va dirigir al mas Perxés, casa on el president Companys i tots els que l'acompanyaven es van detenir aquell 5 de febrer d'ara fa 50 anys. Pujol va parlar durant una llarga estona amb el propietari del mas i li va explicar i recordar la visita de Companys. Després d'aquest emotiu acte, Jordi Pujol es va dirigir a l'Ajuntament de la Vajol i tot seguit al coll de la Manrella, on Celdoni Fonoll va procedir a la lectura de tres versos de Josep Carner, Gaspar Jaén i Joan Oliver, sobre l'exili. Acte seguit, l'alcalde d'Agullana, Miquel Giralt, va dirigir unes paraules a tots els assistents, qualificant l'acte d'ahir com un acte d'un gran valor simbòlic, "ja que aquest municipi va servir a molts catalans per donar l'últim adéu a Catalunya". En el seu parlament, el president de la Generalitat va fer menció de diverses frases del president Companys. Tal i com va fer al passat congrés del seu partir. CDC, Pujol va citar una frase significativa: "Catalunya només la defensen els catalans", que va ser acollida amb grans aplaudiments per part dels assistents a l'acte. Pujol va afegir, "si no som capaços de fer de Catalunya la primera de les prioritats, sempre quedarà arraconada i no aconseguirem mai la plenitud a la qual aspirem". En el seu parlament, Pujol va destacar que "commemorem una desgràcia que per la serenitat i dignitat amb què va ser viscuda pel president Companys va deixar la porta oberta a la reconstrucció de Catalunya". El president va qualificar Lluís Companys de persona senzilla i humil, de gran serenitat, dignitat i generositat, i va llegir un paràgraf de la darrera carta que Companys va escriure a la seva muller, Carme Ballester, en la qual li deia: "em sento serè i tranquil davant la imminent mort que m'espera perquè és un honor morir per Catalunya". Jordi Pujol va demanar que "no ens falti mai fe, perquè si Companys no la va perdre en els pitjors moments de la seva vida, com podríem nosaltres perdre-la". L'acte al coll de la Manrella es va cloure amb el cant de l'himne dels Segadors.

Record dels exiliats

Poc després, el president català i la seva comitiva es van desplaçar a Levillés i a Morallat, on Pujol va voler dinar el mateix que Lluís Companys va demanar aquell dia: una truita a la francesa. El president va visitar després el municipi de Sant Cebrià, on van refugiar-se molts dels exiliats catalans. L'Ajuntament va organitzar un acte d'homenatge a tots els catalans que van haver de passar pels camps de refugiats francesos al 1939.

Del diari AVUI de 6 de febrer 1989.

El president de la Generalitat va homenatjar el record del president Màrtir Lluís Companys i dels catalans que van marxar a l'exili.

EL NOSTRE Orfeó Català prepara una sèrie d'actes en commemoració del 50è. aniversari de l'exili català-republicà de 1939. Conferències, cursos, taules rodones, exposicions, concerts, etc, sobre temes relacionats amb l'exili, integraran tot un seguit d'actes que s'aniran succeïnt des del mes d'abril proper fins gairebé a finals de l'any.

S'ha creat una Comissió de la qual formen part tots els ex-presidents de l'Entitat i socis que també s'hi han integrat. Es vol posar de relleu la importància de l'exili en el manteniment de la nostra personalitat col·lectiva a Mèxic. Oportunament els socis rebran el programa general de tots els festejos que es portaran a terme.

Colom, fill del Príncep de Viana, i per tant nebot dels monarques espanyols serà presentada per primera vegada en els mitjans mexicans.

La data de la conferència (primera d'un petit cicle, sembla) està projectada per al dijous dia 27 del proper mes d'abril.

EN LES JORNADES sobre Medicina i Salut a la Nova Europa, celebrades a la Ciutat Comtal i organitzades pel Col·legio Oficial de Metges de Barcelona, s'ha parlat molt de les conseqüències que es presentaran per a la professió

FEBRE BANCARIA a Barcelona, i per extensió a tot Catalunya. Leopold Rodés, vice-president del Banc de Progrés, és també conseller econòmic de la Corporació Financiera Alba i membre del BOOB'92; és ell l'inspirador del nou banc català que han d'integrar, com nucli inicial, la flor i nata fels exportadors catalans. Aquesta iniciativa compta amb el suport, entre d'altres, de Juan Echeverría, president de Motor Ibérica; de Josep Ferrer, de Freixenet; de Marià Puig, de la firma Antoni Puig S. A. i d'importants industrials dels rams de confiteria, adobs i altres.

d'ací i d'allà

UN CURS D'ART CATALA serà el primer acte amb el qual l'Orfeó Català iniciarà els actes commemoratius del cinquantenari de l'Exili. El curs estarà a càrrec de la professora Montserrat Gali i Boadella; constarà de 8 lliçons, sobre els temes: *El Romànic* (pintura i escultura); *Pintura Gòtica; Arquitectura Medieval* (Romànica i Gòtica); *Del Renaixement al Segle XIXè; Modernisme* (Arquitectura, Escultura; Arts decoratives); *La pintura catalana a finals del Segle XIXè, i principis del Segle XXè.* (Picasso, Modernisme, Simbolisme); *Surrealisme* (Miró i Dalí); *Corrents de la pintura contemporània.*

Les conferències seran donades en llengua castellana, perquè es compta amb una important inscripció de ciutadans mexicans i espanyols.

EL NOSTRE vice-president Bartomeu Costa-Amic donarà una conferència sobre el tema: *Colom, català de Mallorca, nebot dels Reis Catòlics*, al local del Ateneo Español, organitzada amb col·laboració amb l'Orfeó Català. La tesi de mèdica, quan ja estigui en plena vigència l'Acta Unica Europea, que ha d'entrar en vigor a partir de gener 1993.

Aspectes com la medicina del treball, els sistemes d'assegurances i de seguretat social, la protecció del medi ambient i el control de les aigües i aliments i al tres qüestions conexes, els va tractar el conseller de Sanitat del Govern de la Generalitat de Catalunya senyor Xavier Trias.

L'edició catalana (PROA) d'Els fills de la mitjanit, de Rushdie

MOLTS destacats prohoms de la gran indústria, comerç i del món financier també estan envalentonats i decidits a crear noves banques o *merchant banking* a tot Catalunya, aprofitant disposicions més obertes del Govern central sobre aquestes característiques bancàries; i no els fa perdre el son, sembla, el fantasma viscut per Banca Catalana. Sonen els noms de Carles Tusquets, Torras Hostench, César Alierta, Enrique Tregón, Joaquim Fernández, José Ma. Loaiza, etc. etc. El Banc de Sabadell, que ja té establertes una colla de més de 10 o 12 sucursals a aquella ciutat del Vallès, per la seva part ha obtingut autorització per a crear Sabadell Multibanca. Tot plegat –i és bo destacar-ho– tan moviment financier i bancari, no hi ha dubte que deu respondre al fet que l'economia catalana deu viure moments d'extraordinari desenvolupament i bones perspectives.

AQUESTES Jornades Mèdiques, en la qual participaren delegats extrangers, va ser inaugurada pel ministre de Sanitat espanyol Julián García Vargas. El

d'ací i d'allà

conseller Trias va anunciar l'obertura d'una oficina de cooperació a la ciutat de París a càrrec del departament de Sanitat i Seguretat Social del nostre Govern per tal de tenir al dia la millor informació tocant a la política i planificació sanitàries de Catalunya amb la resta de països europeus. "Nosaltres som europeus, el nostre naixement com a poble està lligat a Europa, i quan parlem d'Europa parlem de casa nostra" va dir, amb expressió contundent el conseller Trias.

EL PINTOR català Antoni Tàpies ha estat nomenat membre d'honor de la prestigiada entitat artística Künstlerhaus de Viena. Es important aquest nomenament de *membre d'honor* perque ha d'ésser votat, i acceptat per unanimitat del 650 membres que composen l'entitat. Ja abans, des de l'any 1986 Tàpies n'era membre corresponent arran de l'exposició del nostre artista feta per l'entitat.

L'acte es va fer al Saló Torres Garcia del Palau de la Generalitat, a Barcelona, presidit pel President del Parlament Joaquim Xicoy i per Hans Mayr, president d'aquella institució austríaca, vingut especialment de Viena.

METGES CATALANS de l'Hospital del Mar de Barcelona, després de 10 anys d'investigació, recerca i proves, han anunciat un procediment mèdic d'evitar les infeccions intravenoses. L'invent, superada la prova animal solament espera que alguna empresa –millor catalana– es decideixi a procedir a la fabricació en sèrie per a l'aplicació humana d'aquest invent. S'espera, segons les notícies recents, que una indústria del plàstic es posi a fabricar el nou dispositiu i que el converteixi en una peça d'ús corrent a qualsevol centre hospitalari.

Bústia del lector

Senyor Director de ROC:

Us adreço aquest vers, amb el que vull honorar totes les mares i també fer arribar a tots els que un dia vàrem sortir cap a l'exili –deixant pare i mare, família i records– una mica de l'emoció que vaig sentir quan, fa un munt d'anys, vaig escoltar-lo, en francès, per les terres del sud de França i la Catalunya Nord.

Gràcies per publicar-lo.

Joan Santjoan-Mèxic, D.F.

Hi havia una vegada un pobre xicot
que estimava, a qui l'estimava poc.
Porta'm, va dir-li ella, demà,
el cor de ta mare pel meu ca.
Va on sa mare i li don mort
i corrent fuig amb el cor.
De tant que corria caigué
i per terra el cor se'n vé.
I mentre que el cor rodolava
va sentir que el cor parlava.
I el cor deia amb plor quiet:
S'ha fet mal el meu fillet?

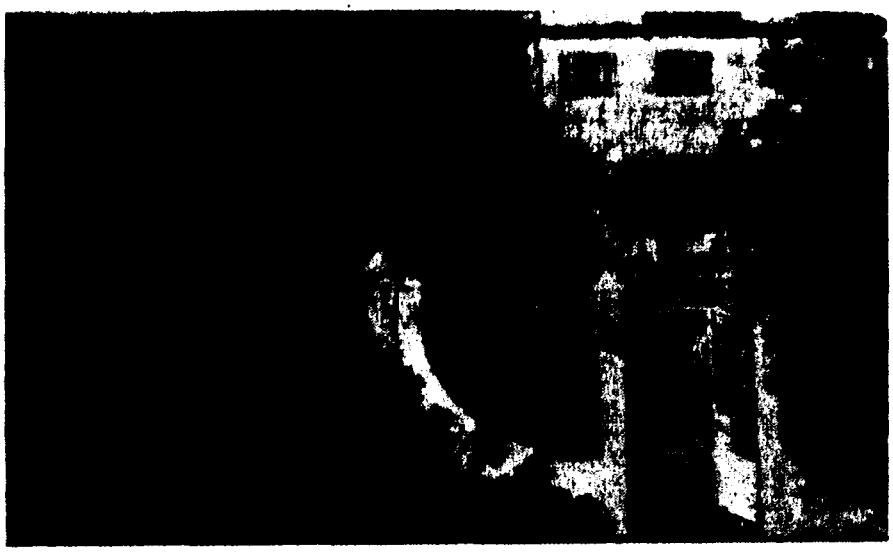

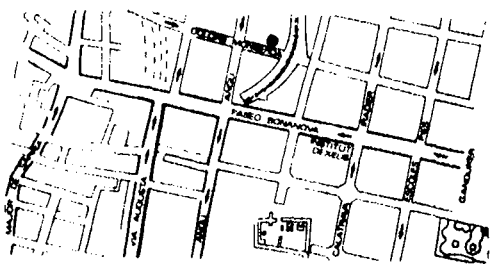

Restaurant

ELDORADO
PETIT

Dolors Monserdà, 51
Tels. (93) 204 51 53
204 55 06
08017 Barcelona

Rbla. Vidal, 23
Tels. (972) 32 10 29
32 18 18
Sant Feliu de Guixols

CATALUNYA INTERCONTINENTAL
MADRID – BARCELONA – MADRID

Factureu el vostre equipatge i passeu duana i control de passaports una sola gada, a Barcelona.
Pe a més detalls consulteu IBERIA o la vos a Agència de Viatges.

VOL NOCTURN MADRID – BARCELONA
BARCELONA – MADRID a la 1.15 hores.

Un servei complementari del pont aeri que us farà guanyar temps i estalviar diners. Perquè tractant-se d'un vol nocturn, la seva tarifa es redueix un 25 per cent.

LA GRAN VIA D'EUROPA ÉS IBERIA

Nou!

Mundet

Baix en calories

Sense sucre Sense sacarina